

VITTEPRAETJE

Het kwartaalblad van
Oudheidkundige Vereniging

Herderewich

Anno 2012

ISSN 1386-1481

16e jaargang, nr 4

De oudheidkundige vereniging van Harderwijk en Hierden stelt zich een doel om de kennis van de geschiedenis van Harderwijk, Hierden en omgeving te bevorderen en bij te dragen aan het behoud van het historische karakter van de stad en de omgeving.

Harderwiche

Onze vereniging ontleent haar naam aan de stadsbrief van 1231, waarin een de burgers van Harderwiche rechten worden gegeven. Noemd door Graaf Otto II van Gelre.

Kogge

Het logo van de vereniging is een kogge, een klein dahmsvaartuig waarmee ook Harderwijkers in de tijd van het Hanzeverbond zeevaart bedroeven. Het schip staat afgebeeld op het oudste ons bekende zegel van de stad Harderwijk en is aangehaald op een oorkonde uit 1263. De kogge heeft naast de mast een roer en boven in de mast een vijfledige Bekkerse roos. Het opschrift op het zegel luidt: *Stadum burgerorum de Harderwiche*, dat wil zeggen: Zegel van stadsliederen van Harderwijk.

Vittepraetje

'Vittepraetje' is een taalkundige wjshakt, gebaseerd op 'vitte' en 'praetje'. De Harderwijkse Kogge voeren o.a. naar Scandinavië. Op de zeldzame van het Deense eiland Seiborn had Harderwijk een eigen 'vitte', een stuk land met pakhuizen, winkels, krampen en werkplaatsen voor kooplieden en ambachtslieden. Ze woonden en werkten er. Op de vitte golden dezelfde wetten en regels als in Harderwijk. Kooplieden waren soms meesters van huis en konden in de winter vaak hier overnachten voor de thuisreis. Tijdens hun verblijf op de vitte moesten ze zich dan laten oer vermaken en dat deden ze o.a. met het vertellen van verhalen. Ook nu terugkeer in Harderwijk waren de streek verhalen hier van din lucht. 1908 was dus een plaats uit de historie en ver weg van de stad Harderwijk.

Praetje

Een 'praetje' is een kort gesprek over allerleizake dingen, of een korte luchtige verhandeling of lezing. Dat kan erar geluurd zijn of een sterk verhaal zijn uit overlevering. Ze hie de relatie tussen Harderwiche, vitte en Praetje.

Veel van onze leden kunnen uit eigen ervaring of onderzoek iets vertellen over Harderwijk. Ze kunnen dit misschien via een verhaal in het Vittepraetje. Beschouw Vittepraetje daarom als een middel om elkaar verhalen te vertellen uit het verleden in relatie met Harderwijk, Hierden en omgeving. Uw verhaal is belangrijk. Zaat u komen, en bedenk daarbij dat u niet louters en op laag niveau behoeft te kunnen schiedjen. De reactie is u graag behulpzaam. Wie ontvangt graag uw bijdragen.

Veel plezier gewenst met het Vittepraetje.

VITTEPRAETJE 2012, nummer 4

Kwartaalblad van de Oudheidkundige Vereniging HERDEREWICH

Postbus 210.....3840 AE Harderwijk

E-mail: redactie@herderewich.nl Internet: www.herderewich.nl

Banknummer ING P3036192

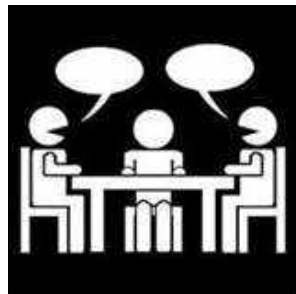
Met in dit nummer :

Van de bestuurstafel	2
Open Monumentendag 2012	6
Visserijberichten (9)	9
Hanzestad Harderwijk (6)	13
Henk Knegtering, soldaat in Nederlands-Indi	19
Familie Sikken/Zikking	24
Harderwikers en/of Hierders (51)	31
Van alles wat ver-EEUW-igd (53/54)	36
De molen van Kisjes	43
Rondje Vischmarkt	44

Van de bestuurstafel:

't Is weer voorbij die mooie zomer..... Als u dit Vittepraetje ontvangt bent u waarschijnlijk al weer druk met Sinterklaas en misschien al wel met Kerst. De zomer ligt alweer lang achter ons, maar het was inderdaad een mooie zomer. Bestuur en vrijwilligers van Herderewich waren druk met Visserijdag, het Oogstfeest in Ermelo, het 40-jarige jubileum en de organisatie van een loterij. Natuurlijk waren er ook de excursie naar Kasteel De Essenburgh en de drukbezochte Open Monumentendag.

Dat betekende voor het bestuur en de vrijwilligers een druk jaar waar met voldoening op kan worden teruggekeken. Dat resulteerde op haar beurt weer in een groot aantal nieuwe leden en afgelopen maand oktober mochten we het 750ste lid van de Oudheidkundige Vereniging Herderewich verwelkomen. De vereniging groeit en dat legt weer druk op de medewerkers, zoals de bezorgers van het Vittepraetje, die inmiddels met een behoorlijke stapel magazines langs de deur gaan. Onze toekomst biedt genoeg uitdagingen waarbij ons doel, het verspreiden en behouden van kennis over het oude Harderwijk, centraal blijft staan.

Nieuwe media spelen daar een steeds belangrijkere rol in. Wist u dat onze website www.herderewich.nl al ruim 30.000 keer bezocht is? Ook de facebookpagina trekt steeds meer bezoekers. De nieuwe media zullen in de toekomst een steeds belangrijker rol gaan vervullen, omdat het daarmee relatief gemakkelijk is onze kennis aan te bieden en te verspreiden. U kunt het Vittepraetje thuis ontvangen per post, maar u kunt het ook downloaden via uw computer.

Hoe Herderewich er over 10 jaar uit zal zien en hoe we onze leden dan bereiken is nog onbekend, maar het zal waarschijnlijk anders zijn dan nu. Het bestuur van Herderewich en de redactie van het Vittepraetje wensen u, onze lezers, een fijne feestmaand toe en natuurlijk ook een heel gelukkig en gezond 2013.

Theo Bakker, hoofdredacteur Vittepraetje

Herderewich verwelkomt 750ste lid

In aanwezigheid van het bestuur en een aantal belangstellenden is op donderdagavond 20 september de uitslag bekend gemaakt van de verloting die in het kader van het 40-jarige bestaan van onze oudheidkundige vereniging Herderewich is gehouden. Notaris Eef Wemes maakte de uitslag bekend. De prijzen zijn gevallen op de volgende nummers:

5 x een ballonvaart aangeboden door **Midden Nederland Univé:**

lotnummers: 293, 3229, 1544 ,3378 en 3361

Bottertocht voor 2 personen aangeboden door de **Harderwijker Botterstichting:** lotnummer 3343

Diner voor 2 personen bij **Restaurant De Admiraal**, Strandboulevard te Harderwijk: lotnummer 2409

Diner voor 2 personen bij **Restaurant De Bouillabaise**, Vischmarkt te Harderwijk: lotnummer 3409

Zondagbrunch voor 2 personen bij **Hotel van der Valk** te Harderwijk: lotnummer 2737, 2622. **Bloemenbon** aangeboden door **Bloemelle** uit Ermelo: lotnummers 3245, 971, 3320. **Waardebonnen** ter waarde van € 50,00

aangeboden door **Vishandel Dries van de Berg:** lotnummers: 3342, 3345

Waardebon ter waarde van € 50,00 aangeboden door **Slagerij Jacob uit de Bosch:** lotnummers: 1854, 3048. **Zeebeer** aangeboden door **De Ouderwetse Bakkerij:** lotnummers 2530, 318. **Fietscomputer** aangeboden door

Fietshandel Schraverus: Lotnummer 2526. **Fietstassen** aangeboden door **Fietshandel Schraverus:** Lotnummer 2561

Alle prijswinnaars zijn inmiddels op de hoogte gesteld. Een speciaal welkom op deze avond was voor Werner van den Brandhof die zich als lid van Herderewich heeft opgegeven en daarmee het 750ste lid werd van de Oudheidkundige Vereniging, een mijlpaal die gevierd mag worden. Werner ontving een boekenpakket uit handen van voorzitter Wietse Goedhart die stelde dat het 800ste lid niet lang op zich zal laten wachten. Herderewich maakt de laatste jaren een flinke groei door die mede is ontstaan door brede belangstelling voor lokale historie. De laatste maanden hebben zich ruim 50 mensen als lid van Herderewich opgegeven.

Harderwijk en de ‘geschiedenis’ van de geschiedenis

Wat heeft Harderwijk te maken met de geschiedenis van de geschiedenis? Woensdag 19 september 2012 organiseerde de Oudheidkundige Vereniging Herderewich haar derde lezing in 2012. Prof. dr. L.J. Dorsman nam de ruim dertig toehoorders mee in een reis door de geschiedenis van de geschiedenis. Deze reis begon in 485 voor Chr. met de Griekse historicus Herodotus en kwam via de 18e eeuw met Meinard Tydeman in de 21e eeuw bij Geert Mak en de Canon van Nederland. Meinard Tydeman heeft mede gezorgd dat geschiedenis een echte wetenschap werd. Hij was van 1764 tot 1766 hoogleraar geschiedenis, retorica en Griekse literatuur aan de Universiteit van Harderwijk. En daarmee is de cirkel rond.

Leen Dorsman belichtte ook het spanningsveld dat bestaat tussen de wetenschappelijk georiënteerde historici en de amateurs, die zich bezig houden met de geschiedenis. Naar zijn mening is de neerbuigende houding, die nogal eens bij wetenschappers ten opzichte van amateurs wordt aangetroffen, niet terecht. Ook amateurs hebben bewezen hun bijdrage te kunnen leveren aan het onderzoeken en op schrift stellen van de geschiedenis. Als voorbeeld noemde hij Geert Mak. Zijn boek “De eeuw van mijn vader” is een bestseller met een verkoopoplage, waaraan veel wetenschappers met hun uitgaven niet kunnen tippen. Geert Mak ziet zich vooral als een amateur en is met zijn boeken mateloos populair omdat het voor velen een zeer herkenbare verhalenlijn volgt.

Na zijn lezing kwamen er uit de zaal nog vragen hoe moet worden omgegaan met de geschiedschrijving van voor 485 jaar voor Chr. Prof. Dorsman legde uit, dat het soms erg moeilijk is om de juistheid van deze geschiedschrijvingen te controleren. Vaak zijn deze geschiedschrijvingen doorweven met religieuze vertellingen. Daarnaast bevatten zij echter ook omschrijvingen van steden, landschappen, gewoonten etc. Via b.v. archeologie kan soms de (on)juistheid daarvan worden aangetoond. Naast de lezing van de heer Dorsman, waren er ook drie leden van de vereniging die een bijdrage hebben geleverd. De heren C.F. Falch, N.C.R. de Jong en J. van der Spek vertelden met veel humor anekdotes uit de 40-jarige geschiedenis van de Oudheidkundige Vereniging Herderewich.

Vooruitkijken

We kijken alvast vooruit naar 2013. De eerste lezing in dat jaar vindt plaats op dinsdagavond 12 februari. Het onderwerp is **Erfgoed uit de Wederopbouwperiode** (na de Tweede Wereldoorlog). Sprekers van die avond liggen nog niet vast, maar noteer deze datum vast in uw agenda.

Een tweede belangrijke datum is dinsdagavond 9 april, dan wordt de **Jaarlijkse ledenvergadering** gehouden, die voorafgegaan wordt door een lezing. De locatie voor beide avonden is de Catharinakapel in Harderwijk.

Net als in voorgaande jaren houdt Herderewich vijf lezingen en een excursie in de directe omgeving van Harderwijk. De volledige agenda zal in het volgende nummer van het Vittepraetje worden afgedrukt.

Namens het bestuur, Henk van Till

**Bezoek onze website
www.casaverhuurcuracao.nl
en neem vrijblijvend contact met ons op.**

OPEN MONUMENTENDAG

8 september 2012

Traditioneel stond de Open Monumentendag gepland op de tweede zaterdag van september. Zo ook in Harderwijk. Het thema “GROEN VAN TOEN”, leende zich uitstekend voor een combinatie van gebouwen en parken, zowel in Harderwijk als ook in Hierden. Vorige jaren konden de thema’s steeds in de stadskern van Harderwijk plaats vinden.

GROEN VAN TOEN nodigde het comité uit om het organisatiegebied uit te breiden. Al snel kwam het idee van een fietstocht naar voren, want het Beekhuizerzand, de Hierdense beek, de Landgoederen Essenburgh en Hulshorst, de begraafplaatsen Oostergaarde en de Joodse begraafplaats werden opgenomen in de monumenten, die een plaats kregen in de organisatie.

Met medewerking van de Gemeente Harderwijk, het Gilde van Stadsgidsen, Stichting Rondeel, de Oudheidkundige Vereniging Herderewich, de Harderwijkse Molenstichting, het Stadsmuseum, de Grote kerk, synagoge Harderwijk, het Kantongerecht, Veluvia en vele particulieren werden de monumenten open gesteld voor het publiek.

Wethouder Teeninga gaf op 8 september om 9.30 uur het startsein voor de OMD bij de restauratie van de “Muur” van het Minderbroedersklooster in de Hortus Medicus (Stadspark). Het comité kon zich verheugen op plm. 3000 bezoekers (een record aantal). Bijzonder was dit jaar ook weer de medewerking van

een aantal leerlingen van het CCNV, die de OMD als hun maatschappelijke stage hadden gekozen. “Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst”.

Het prachtige weer nodigde vele bezoekers uit voor de fietstocht van 25 km. Bovendien werden vele routebeschrijvingen bij de Molen opgehaald om op een later tijdstip deze tocht alsnog te rijden. Voor de liefhebbers heeft de secretaris van Herderewich nog een aantal routebeschrijvingen in voorraad. De afsluiting van de dag vond plaats in de Molen. Onder het genot van een hapje en een drankje kon worden teruggezien op een zeer geslaagde Open Monumentendag.

Tekst: Hans Geerlings
Foto's : Theo Bakker

Voorzitter Hans Geerlings bedankte alle vrijwilligers en in het bijzonder de leden van het uitvoerend comité, Nelia Goettsch, Marlies van der Heijden en Theo van der Heijden.

Het comité van de jaren 2011 en 2012 heeft op 5 november in een bijeenkomst met het Dagelijks Bestuur van Herderewich haar taak teruggegeven. Herderewich zal op zoek moeten naar een nieuw comité.

Anno 1879

1 februari 1879

Overveluwse Nieuwstijdingen.
Heden heeft op de Zuiderzee voor de stad een wedstrijd op de schaats plaats, waarvoor zich veertien personen hebben aangegeven. Een talrijke volksmenigte beweegt zich op de spiegelgladde oppervlakte der zee, die zo ver het oog reikt met ijs is bedekt. De muziek van het Harmoniegezelschap luistert het feest op, dat door zeer gunstig weer veraangenaamd wordt. De eerste prijs is behaald door Heimen Jansen, de tweede door Goosen Foppen en de derde door Jacob Michelsen. Aan de commissie komt alle lof toe voor de uitstekende regeling van dit volksvermaak.

8 februari 1879

Durgerdam, 1 Februari.

Twee vissers van hier, G. Prins en J. van Dregt, welke zich gisteren met een slede op het ijs in de Zuiderzee begaven om te vissen, werden hedenochtend vermist. Na enige tijd gezocht te hebben vond men hun slede in een gat op het Pampus, oostwaarts van Uitdam, uit welks gat men ook weldra hun lijken opviste. De eerstgenoemde laat een vrouw en twee jonge kinderen na.

31 mei 1879

Overveluwse Nieuwstijdingen.

Volendam; wordt ons bericht van de 29 Mei, dat de vangst van ansjovis aanvankelijk gunstig scheen. De vissers hadden van 4 tot 45 duizend stuks per span aangebracht. Zonder twijfel zullen onze vissers, die naar het oordeel van bevoegde handelaar niet altijd de eersten zijn, nu ook trachten hun voordeel van die vangst te doen.

5 juni 1879

De notaris Van Osselen zal op Zaterdag 19 en 26 Juli 1879 telkens des namiddags om één uur in het logement Het wapen van Deventer te Harderwijk in het openbaar verkopen: een visbotter, met volledig staand en lopend want, boot, netten, kookgereedschap en verdere inventaris.

Schip en inventaris zullen eerst afzonderlijk en daarna in massa worden geveild. Het vaartuig is 9 jaar oud en in uitstekende staat. Inlichtingen geeft de eigenaar.

13 december 1879

De jeugdige ijsclub heeft vreugde en voldoening van haar werk gehad. Onder begunstiging van vrij goed weer, ondanks een begin van dooi, had Donderdag te elf uur de aangekondigde hardrijderij op de Zuiderzee voor de stad plaats. Met muziek van Werfdepot en Harmonie trokken de mededingers met de commissie van het bestuur en vele belangstellenden van de markt naar de baan, die voortreffelijk was ingericht, en waar honderden toeschouwers in en bij de tenten de wedstrijd bijwoonden. Van de 16 mededingers werden de prijzen behaald door Hendrik Thomassen van Nulde onder Putten (een gouden horloge),

Heimen Jansen van Harderwijk (zilveren horloge met dito ketting) en Migchel Migchelsen mede van Harderwijk (10 gulden). De prijsuitreiking was op de Concertzaal in tegenwoordigheid van vele leden met hunne dames. De ijsclub telt op het ogenblik ruim 100 leden.

20 december 1879

Kantongerecht Harderwijk, zitting 3 December 1879. J.C. Wed. H.v.F. te Harderwijk.

Het werpen van privaatmest en garnaalendoppen op een mestplaats fl. 1.-- of één dag.

Anno 1880

14 februari 1880

Bekendmaking: De Minister van Staat, Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, gelezen het besluit van Gedeputeerde Staten dd. 3 dezer no. 36, luidende als volgt:

Gehoord het gedaan voorstel :

Gelet op art. 11 en 15 der wet van 13 Junij 1857 (Staatsblad no.87) hebben Gedeputeerde Staten goedgevonden te bepalen :

5. dat met uitzondering van de visserij met spieringnetten, die alleen zal geoorloofd zijn gedurende de maanden Februarij, Maart en April, de visserij binnen Gelderland zal gesloten zijn van den 15 Maart tot en met den 30 April, welke sluiting zich evenwel niet uitstrekt tot de rivieren de Rijn, de Lek, de Maas, de Waal en de IJssel, noch ook tot de daarmede verbondene takken, strangen en kolken, welke niet door dammen of sluizen van de gemelde rivieren zijn afgesloten, terwijl het geoorloofd blijft om gedurende de gesloten vistijd aal en paling te vangen met aalkorven en stalnetten. Arnhem, den 6 Februarij 1880.

21 februari 1880

Bericht van inzet.

Voor het erf en losse landerijen, gelegen in de Vrijheid onder Elburg in het Oostendorp in Oosterwolde onder Doornspijk is tot op heden in percelen geboden de som van fl. 35.460.- en voor de vischschuit fl. 430.- De 2e veiling blijft bepaald op Woensdag 3 Maart e.k. 's middags om 12 uur in het logement de Haas te Elburg. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen ten kantore van Mr. H.A. Hoefhamer, Notaris te Elburg.

28 februari 1880

Kort verslag der Raadsvergadering, gehouden te Harderwijk, de 27 Februarij 1880.

Punt 2: Een adres van een aantal vissers en schippers, ingezetenen dezer gemeente, verbetering verzoevende van de haven, wordt om advies gerenvoeyerd naar Burgemeester en Wethouders.

27 maart 1880

Kort verslag der Raadsvergadering, gehouden te Harderwijk den 27 Maart 1880.

Punt 13: Mededeling van de Voorzitter, dat het adres van een aantal vissers om verbetering van de haven, in de vorige vergadering ingekomen, en toen om advies naar Burgemeester en Wethouders gerenvoeyerd, door hen in handen gesteld is van de voormalige havencommissie met verzoek om inlichting over het adres.

3 april 1880, Advertentie.

De notaris Termaat zal op Zaterdag de 10 April 1880 bij inzet en 8 dagen later bij toeslag om 6 uur in het logement Het Wapen van Deventer te Harderwijk verkopen:

Voor H. Petersen Gzn. en J. Wouters: een voor 3 jaar geheel nieuw gebouwde grote vischschuit of Jotter met zeilen, dregt en verdere inventaris, liggende in de haven van Harderwijk. Na de toeslag zal worden verkocht een span zeilen, 2 kabels en dreggen, 2 kuilen, 1 kluiffok en bazaar, 11 drijfnetten, 6 sleepnetten, 70 kubben en verdere gereedschappen.

3 april 1880

Wegens sterfgeval uit de hand te koop een overdekte PRAAM, groot 77 ton met complete inventaris liggende in de haven te Harderwijk. Te bevragen bij K. Lammerts te Harderwijk.

10 april 1880.

De notaris Termaat zal op Zaterdag de 17 April 1880 bij inzet en acht dagen later bij toeslag om 6 uur in het logement Het Wapen van Deventer te Harderwijk verkopen voor H. Jansen: Een voor 5 jaar gebouwde visschuit of jotter met zeilen, kluiffok, bazaar, kabel, dregt, koksgereedschap en verdere inventaris, liggende in de haven te Harderwijk.

12 en 19 juni 1880

Verkoop eener overdekte PRAAM. Notaris Van Beusekom te Zwartsluis zal op Woensdag 16 Juni a.s. ten huize van den logementhouder Westerwiel bij inzet, en op Woensdag 23 Juni a.s. ten huize van de logementhouder Schrijver bij toeslag, telkens 's avonds om 8 uur verkopen nen overdekte PRAAM groot 65 ton met daarop aanwezige scheepsinventaris, bevaren geweest door schipper Jacob Visscher. Aanvaarding dadelijk.

Betaling de helft bij de aanvaarding, terwijl de wederhelft onder verband van het schip of met borgstelling in termijnen kan worden betaald. Inlichtingen geeft de notaris voornoemd. Het schip is te bezichtigen aan de werf van de Heer Van Aller, scheepsbouwmeester te Hasselt. Inmiddels uit de hand te koop.

19 juni 1880.

Overveluwse Nieuwstijdingen. Harderwijk.

Volgens door het Rotterdamsch Nieuwsblad medegedeeld en door

andere bladen overgenomen bericht, zijn door de jury van de Visserijtentoonstelling te Berlijn toegekend aan K. Foppen, Havenmeester alhier, een bronzen medaille voor ingezonden vischtuig, op de Zuiderzee in gebruik, en aan de Timmerschool alhier, waar onderwijs gegeven wordt door de Gemeentearchitect Makkink, een loffelijke vermelding voor het ingezonden model van eene haringrokerij.

19 juni 1880. Advertentie.

De notaris Termaat zal op aanstaande Zaterdagavond om 8 uur bij inzet en 8 dagen later bij toeslag in Het Wapen van Deventer te Harderwijk verkopen een goed onderhouden Vissersschuit met 2 kabels, dreg, fok, zeil, kluiffok en bazaar, liggende in de haven te Harderwijk. Te bevragen bij den eigenaar Aart Kok.

Op een schiereiland Skåne (in het Nederlands: Schonen) aan de zuidwestkust, bij de zuidelijke invaart van de Sont, liggen twee plaatsen, Skanör en Falsterbo.

Hier kwam geheel handeldrijvend Europa bijeen om op de jaarmarkt handel te drijven. Vrijwel alle handel vond plaats gedurende die jaarmarkt, de 'Skånemarkedet', die van

Detail van de kaart van Schonen (Scania) in de "Atlas Dania Seelandia Fionia Scania" (Band 4) in de atlasverzameling van de Deense koning Frederik V. Op deze te Amsterdam gedrukte kaart zijn linksonder de kustplaatsen Falsterbo en Skanör zichtbaar.

Hiernaast het gebied op de huidige kaart (bron: Google Maps/Tele Atlas), waarop Falsterbo en Skanör nadrukkelijk op een schiereiland te zien zijn. In vergelijking met oude kaarten vanaf 1600 tot heden lijkt het erop dat gaandeweg wat land is verdwenen. Op nevenstaand kaartje wordt overigens een iets ruimer gebied weergegeven dan op de kaart hierboven, waarop de stad Malmö -destijds Mallmuyen- niet te zien is.

25 juli tot 9 oktober werd gehouden. De markt vond plaats in twee dorpen, Skanör aan de noordflank van het schiereiland en Falsterbo aan de zuidwestkust. In Falsterbo kwamen van oudsher vooral schippers en kooplieden van de zuidelijke Deense eilanden en de 'Wendische' steden. In Falsterbo gingen ze aan land.

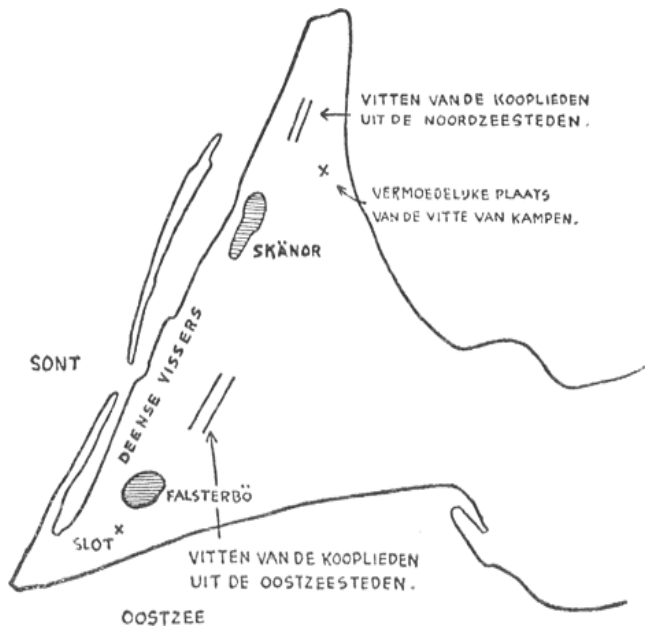
In Skanör kwamen de Hanzesteden uit Nederland, waaronder Harderwijk. Vaak werd de handelstijd verlengd, soms wel tot half november. In de 14e eeuw werd de haring vooral in Skanör verhandeld, in de 15e eeuw was dit met name in Falsterbo het geval. Aan het eind van de handel werden alle opstallen afgebroken en vertrok iedereen volbeladen weer naar de stad van herkomst. Het hoofdproduct was de Oostzeeharing.

In de zee ten westen van Schonen was sinds het begin van de 13e eeuw zo veel haring aanwezig, dat men wel gekscherend zei dat je de haring met je handen uit het water kon vissen. Eind 14e eeuw bereikte de omvang van de vangst zijn hoogtepunt. Gekochte haring werd op de vitte verwerkt door ze te zouten en te vertonnen; veelal gebeurde dat werk door vrouwen.

Ingezouten en verpakt in tonnen werd de haring naar alle richtingen verscheept. Verder werd er stokvis uit Noorwegen, hout, pelzen, potas en honing uit Zweden, Finland, Rusland, graan uit de Baltische staten en Pruisen, zout uit Lüneburg en West-Frankrijk, wol uit Engeland, wijn uit de Rijnlanden, bier uit Noord-Duitsland en lakense stoffen uit de Nederlanden verhandeld. Dit alles vond plaats op de vitte. Wat

was een vitte? Een **Vitte** (in dialecten ook wel: *fitte* genoemd) was de naam van een handelskolonie in de late middeleeuwen.

Op 24 en 25 september 1251 vaardigde Abel, koning van Denemarken, een tweetal privileges uit voor kooplieden die de jaarmarkt van Schonen bezochten en die ook verder voeren, de Oostzee op. Zij verkregen onder meer gunstige toltarieven binnen het Deense rijk. Dat was destijds groter dan het huidige Denemarken en omvatte ook delen van Zuid-Zweden en Noord-Duitsland. Schonen (Skåne) was toen het zuidelijkste deel van Oost-Denemarken en zou pas in 1660 aan Zweden komen. De naam van het gehele subcontinent (Scandinavië) en die van de voornaamste handelsplaats aan de Sont (Skanör) zijn afgeleid van die van het gewest.

De privileges werden echter niet verleend aan een stad of zijn burgers, maar aan een groep, die in de Latijnse tekst wordt aangeduid met het Nederduitse woord *umlandfarae*. *Ommelandvaarders* is de vertaling in het Nederlands. Het land waar zij "om" (dat wil zeggen omheen) voeren was Jutland, het schiereiland dat eveneens tot Denemarken behoorde en dat een natuurlijke barrière vormde tussen de Noordzee en de Oostzee.

De kooplieden, die samen een vitte bewoonden, hadden daar hun eigen recht, *het recht van hun eigen stad*. De vitte was dus een kleine, tijdelijke kolonie van de moederstad. Deze "vitte", die vaak omheind was, werd door de Hanzeaten gehuurd of gekocht van de plaatselijke autoriteiten. In de 14^e eeuw bezaten Kampen, Zutphen en Harderwijk talrijke privileges op Schonen. Ook Elburg, dat pas in 1368 zijn eigen vitte van de Zweedse koning Albert kreeg, wordt hierbij genoemd.

Kampen had zo'n vitte, waarvan ook de kooplieden en schippers uit Zwolle en Deventer gebruik maakten. Harderwijk (1316) deelde een vitte met Zutphen (1316).

Harderwijk en Zutphen hadden de vitte dichtbij die van Kampen. En zuidelijker op het schiereiland hadden de handelssteden van de Oostzee hun terreinen. De voogd, die op zulk een vitte de orde had te handhaven, zal dikwijls handen vol werk hebben gehad. Telkens lezen wij van vechtpartijen en uitpattingen. Het was een ruw leven bij Skånor en de neiging was groot zichzelf recht te verschaffen. Soms raakten de burgers uit een zelfde stad onderling slaags, een andere keer traden die uit verschillende steden tegen elkaar op.

Ook moesten de onderdanen van de Deense koning het wel eens ontgelden. In 1389 moesten Harderwijk en Elburg de vrede herstellen tussen de vitte van Kampen aan de ene kant en de Hollanders en Zeeuwen aan de andere kant. Er was onderling gevochten. Dat de plaatselijke regering op Schonen zich daarmee niet bemoeide had een reden. De Hanze wilde geen militaire macht op Schonen. De grootte van de vitten varieerde sterk. Van de relatief grote vitten van Lübeck en Danzig is bekend dat deze 6 tot 10 hectare groot waren. Steden als Stettin, Lübeck, Stralsund en Rostock hadden vitten die waren gelegen bij Falsterbo. Voor de Denen brachten deze concessies de nodige inkomsten voor het land, evenals de latere tollens die bij het passeren van de Sont moesten worden betaald.

De vitte van Harderwijk

Eric, koning van Denemarken, verleende in 1294 aan "alle kooplieden der zeesteden die de Oostzee bevaaren", vrije handel. Van deze vergunning maakten de Geldersen gretig gebruik. Zij hadden al lang vóór die tijd die gebieden bezocht en daar belangrijke voorrechten verkregen. In 1302 beklagen Harderwijk, Zutphen, Doesburg en Nijmegen zich bij "den Deense Koning over behandeling van hare burgers in Denemarken" en dat de kooplieden uit het graafschap Gelre (mercatores communes oppidorum nostre comitatus Gelrensis) in zijn gehele rijk extra werden benadeeld en vooral op Skanör en Falsterbode van hun rechten beroofd. Eric gaf gehoor aan deze klachten. Hij schonk in 1316 aan Harderwijk (eeuwigdurend of voor eeuwig) een vitte op de markt te Skanör op Schonen.

Hier mochten burgers van Harderwijk wonen en pakhuizen en winkels houden. De ruimte daarvoor werd afgemeten in aanwezigheid van burgers van Londen en Threlburg, met een verbod voor een ieder om de Harderwijkers daar het handelen te bemoeilijken. Op de vitte waren de wetten van de stad Harderwijk van toepassing. Jaarlijks tijdens de haringvangst waren de Geldersen (w.o. de Harderwijkers) op hun vitte aanwezig. Harderwijk voerde de volgende producten aan; wijn, zout, wollen en linnen laken, was en kramerijen (huishoudelijke artikelen, snuisterijen). Werd er geen haring gevangen en gezouten, dan mochten zij de meegebrachte waren weer tolvrij terugvoeren tegen betaling van het "thorghortugh" (marktgeld; thorg betekent in oud Noors of Zweeds: markt, een ortich of artich was een muntje ter waarde van 8 penningen).

Na de haringvisserij plachten onze handelaars verder noordwaarts te varen en verschillende plaatsen te bezoeken, zoals Niborg, Tomberg, Slanslo, Roskild enz., waarbij zij, behalve haring, timmer- en ander hout, paarden en ossen kochten of ruilden. Het hout werd opgestapeld op de kust en wanneer de schepen tegen het einde van het seizoen naar Schonen terugkeerden, meegenomen. De voorrechten, die door koning Eric in 1316 gegeven waren, werden door koning Waldemar op 4 september 1326 aan Harderwijk en Zutphen wederom bevestigd. De Latijnse tekst en de vertaling zijn te vinden bij Slichtenhorst en Schrassert. Echter, Latijnse tekst en vertaling zijn niet geheel juist. Aangezien dit stuk een ietwat merkwaardig beeld geeft van het handelsverkeer op Schonen in die tijd, is het daarom hier op zijn plaats om het een en ander toe te lichten.

Het stond de burgers van Harderwijk en Zutphen vrij overal in Denemarken hun waren te lossen, hetzij wollen of linnen laken, was of bontwerk, en in hun kramen of loodsen (buden) of herbergen te brengen. Alle waren, die bij het gewicht verkocht werden, mochten zij op hun vitten of in hun kramen met Keuls gewicht en weegschaal verkopen. Door hen ingevoerde wijn konden zij tappen en verkopen. Het was inkopers verboden meer dan een halve wagenvracht haring op het strand te kopen. Op zee haring kopen was verboden. Hun voogd, een door Harderwijker kooplieden zelf aangestelde magistraat, zou in alle twisten, die onder hen op Schonen zouden voorkomen, beslissen. Maar zware misdrijven, waarmee de doodstraf of het verlies van een hand gemoeid was, evenals wonden, toegebracht met scherpe wapens, konden alleen door de Koninklijke voogd berecht worden. Omtrent schuldvorderingen van Denen zou de Koninklijke rechter kosteloos uitspraak doen.

Werden er te Schonen geen haringen gevangen dan konden die van Harderwijk of Zutphen, na betaling van het marktgeld, al wat zij aangevoerd hadden, tolvrij weer meenemen. De koning gaf hun ook het recht om bij een schipbreuk hun goederen zelf te bergen. Hadden zij hout of wagens te Skanor of elders in het Rijk achtergelaten bij hun verder varen, dan mochten zij dit bij hun terugkomst tegen betaling van marktgeld tolvrij meenemen. Kwam een van hen in het Rijk te overlijden en waren er geen verwanten aanwezig, dan zou zijn nalatenschap, na het opmaken van een

inventaris, jaar en dag bij een betrouwbare man blijven liggen, terwijl die goederen, die aan bederf onderhevig waren, door andere meer duurzame van dezelfde waarde, worden vervangen. Kwam dan de erfgenaam of diens vertegenwoordiger binnen de bepaalde tijd met de nodige volmacht, dan zou men hem alles overhandigen, zonder iets af te trekken. Verscheen hij niet binnen die termijn, dan verviel alles aan de Vorst, volgens het landrecht. Op hun vitten en in hun kramen kon niets buiten hun goedvinden verricht worden. De beambten (exactores) mochten niet op feestdagen de voerlieden het paardentuig ontnemen. Niemand kon aansprakelijk gesteld worden voor het misdrijf van iemand anders. De belasting op paarden bleef zoals van te voren was afgesproken. Wilde iemand een paard voor eigen gebruik mee naar huis nemen, dan hoefde hij enkel de marktvol te betalen. Op zee mochten zij ballast meenemen. De tol op de koggen bleef hetzelfde. Daarmee wordt waarschijnlijk de Sonttol bedoeld. De bij deze gunstbrieven verleende rechten en vrijheden komen in hoofdzaak overeen met die, welke de Wendische steden bezaten, maar toch hebben zij iets eigenaardigs. Zij zijn niet zo uitgebreid, maar aan de andere kant komen er bepalingen in voor, die een verdere ontwikkeling van die rechten schijnen te zijn. Opvallend is het, dat in deze gunstbrieven geen melding wordt gemaakt van de Sonttol. Waren Harderwijk en Zutphen daarvan vrijgesteld, dan zou je daarvan iets moeten vinden in de archieven van Harderwijk en Zutphen, maar dat is niet het geval.

Na de oorlog tussen de Hanze en koning Waldemar van Denemarken werd Schonen weer druk bezocht. Deze oorlog eindigde met de vrede van Stralsund in 1370. Koning Albert betoonde zijn dankbaarheid door in 1370 op 25 juli Harderwijk zijn vitte op Schonen terug te geven met alle eerder verleende voorrechten, o.a. eigen rechtspraak. Op 6 november 1371 schrijft Kampen aan Lübeck, dat de burgers van Kampen in dit jaar geen pondgeld hebben opgebracht, maar dat het wel was geheven van de Engelsens, Vlamingen en Brabanders. Hetzelfde gold voor Harderwijk, Elburg en Zutphen; ook deze betaalden alleen pondgeld, opgebracht door de vreemde handelaren in hun steden en op Schonen. Het is waarschijnlijk dat in deze tijd Harderwijk de grootste bloei bereikte en de scheepvaart zijn grootste omvang. Hertog Willem van Gulick, member van zijn oudste zoon, bevestigde de stadsrechten en vrijheden van Harderwijk. In 1372 bekrachtigde hij het privilege, dat aangaf dat de burgers van Harderwijk op heer- tochten geen manschappen behoeften te leveren, "want oir volcken vele ter zewart varen". Alleen als hij op de Veluwe lag, moesten zij hulp verlenen, "so se best moghen".

Hoe de vitte van Harderwijk eruit gezien heeft weten we niet, maar hij zou eruit gezien kunnen hebben als die van Stettin, waarvan de plattegrond wel bewaard is gebleven. Het was een vierhoekig grondstuk (gelegen tussen de vitten van Lübeck, Rostock en de Snudische vitte), door houten kruizen afgeba-

kend en doorsneden met een grote en drie kleinere weg(en).

De oppervlakte is verdeeld in 58 langwerpige rechthoekige blokken of velden, van gelijke lengte, echter van ongelijke breedte, die bij even zo vele verschillende personen in gebruik waren. Op een ervan woonde de voogd of schout, daarnaast was de begraafplaats. De pastoor en de barbier, tevens geneesheer, huisden op een ander veld, in "cellen", echter een kapel is niet te vinden. Toch moet er een geweest zijn op het veld, waar de pastoor woonde. Op 15 velden is een groter of kleiner huisje getekend. De verschillenden velden zijn onderling te onderscheiden door huistekens; het Zadel, de Engel, het Hoedje, de Vier Bordjes, de Windmolen, de Hark, de Jonkvrouw, de Ster, enz. Een voorstelling van elk voorwerp was op het dak van het huis geplaatst en kon men van verre reeds zien. Volgens het bijschrift waren slechts vier huizen uit vakwerk opgetrokken en met tichels bedekt, terwijl de meeste woningen en kramen (buden) van balken en planken waren gebouwd, met daken van geteerde planken. Sommige kramen bezaten een soort voorbouw, dat als woonhuis kon dienen, erachter lag dan het pakhuis.

In het volgende Vittepraetje zal ik iets vertellen over onze
Ommelandvaarders
Piet Stellingwerf

Henk Knegtering, 1927–2012 soldaat in Nederlands-Indië

Theo Bakker

Als iemand Indië als soldaat in actie heeft meegemaakt is het wel Henk Knegtering. 'Als dienstplichtig militair opgekomen bij 5-5 Regiment Infanterie in Schalkhaar ondergingen wij als de rekrut een stevige opleiding, een goede opleiding', zegt Henk, 'de leiding was streng maar rechtvaardig. Er waren veel boerjongens uit Twente en de Achterhoek bij en die weten van huis uit wat verantwoordelijkheid is. Er zaten ook veel hoger opgeleiden bij de compagnie. De onderlinge sfeer was goed. Veel jongens wilden in die tijd graag naar Indië', zegt Knegtering. 'Het beeld dat we van Soekarno hadden, was van een landverrader, een collaborateur die we moesten verjagen. Het was een enorme propagandamachine, maar het was effectief'.

'De reis met de Zuiderkruis naar de tropen was avontuurlijk maar saai. We sliepen met 500 man in één ruim en als ik mijn knieën optrok, viel mijn bovenbuurman bijna uit bed. Het leek wel een slaventransport,' denk je later. Er was gebrek aan water en frisse lucht en het stonk enorm, maar het had ook iets avontuurlijks. Je zag iets van de wereld en dat was in die tijd heel bijzonder. Toen wij in Batavia aankwamen, lag daar de Renville, een Amerikaanse oorlogsschip, in de haven. Daar vonden internationale onderhandelingen plaats. De eerste politonele actie was net geweest en de demarcatielijnen werden vastgesteld. Na een kort verblijf in Batavia gingen we naar Cheribon. We reden

de 300 kilometer naar onze bestemming in de laadbak van een vrachtwagen. Ons eerste contact met de andere troepen was met het Limburgse bataljon. Het waren oorlogsvrijwilligers die vooral in het leger waren gegaan om het werk in de mijnen te ontlopen, bleek uit de gesprekken. Toen wij op onze bestemming kwamen, ging een gewapende militair mee naar de douche. Toen er 's nachts geweervuur klonk, leek het bijna of ze in onze hut stonden te vuren, zo dun waren de wanden. Ik was helemaal gedesoriënteerd. We waren in Nederlands-Indië.' Een dag later werd bij een vuurgevecht een Indonesiër geraakt. Hij werd aan zijn lot overgelaten en kreeg geen verzorging. Het raakte me diep en ik schreef 's avonds in mijn dagboek dat ik hoopte voortaan van zulke dingen gevrijwaard te blijven.

Nadat de overeenkomst van Renville van kracht was geworden, normaliseerde de toestand.

Onze compagnie kreeg een post toebedeeld en we liepen patrouilles in de buurt van Cheribon. De bevolking daar was ons goed gezind en had vertrouwen in ons. Ze waarschuwden ons als er rampokkers in de buurt waren. Die eerste periode in dienst is mij heel goed bevallen.

Er waren goede contacten met de bevolking, we konden mensen helpen met gezondheidsvoorzieningen en het herstellen van wegen. We hadden het gevoel dat we het land konden opbouwen. Na verloop van tijd werden mensen van onze compagnie als administratieve kracht in Bandoeng tewerkgesteld en vijf mannen, waaronder ik, werden ingedeeld bij 4-11 RI. Dat onderdeel lag op dat moment in Midden-Java. We moesten daar een krachtcentrale bewaken. De eerste periode daar was een gezellige tijd waarin we ook vriendschappelijk met de Indische bevolking omgingen. Die situatie duurde tot augustus 1948 waarna de TNI (het Republikeinse Indonesische leger) ons gebied ging infiltreren. Toen vielen zes slachtoffers door een slordig uitgevoerde actie.

‘Er moest een patrouille worden afgelost die een heuvel had bezet, maar de bevelvoerend sergeant wilde niet wachten op aflossing. De eenheid vertrok voordat ze werd afgelost, de heuvel werd ingenomen door de TNI.’ ‘Toen de komende Nederlandse patrouille haar positie wilde innemen, werd ze met geweervuur ontvangen, met zes doden tot gevolg. Dat kwam door onvoldoende discipline,’ zegt Knegtering. ‘Dit incident tekent de omslag en de veranderende situatie. Een ander voorbeeld van de afnemende discipline waren handeltjes

die werden gedreven met in beslag genomen goederen. Die werden door officieren en manschappen op de markt verkocht. Er werd in de kantine twee keer zoveel omgezet als aan soldij werd uitbetaald. Iedereen handelde naar eigen goeddunken. Met deze eenheid gingen we de tweede politionele actie in. Door verschillende onderdelen werd een colonne samengesteld die naar de demarcatielijn optrok. We trokken op over een postweg en evenwijdig van ons reed een pantsertrein met KNIL-militairen. We gingen naar Keboemen waar we een station en een brug moesten bezetten en bewaken. Door onze overmacht was het op dat moment rustig, maar het TNI kreeg ruim de tijd om te hergroeperen. Daarna werd door hen de aanval ingezet wat veel verliezen aan onze kant tot gevolg had. Ons kader had de situatie niet in de hand. Als je als soldaat bij zo’n onderdeel zit, is dat niet best. We waren ook nog eens slecht bewapend, als bewakingsbataljon en niet als gevechtsbataljon en hadden daarom geen ondersteuning van mortieren en zware wapens.’

'Bij het leggen van een hinderlaag trokken we met een brenccarriër over een brug. Dat gebeurde bij volle maan in zicht van de vijand. Toen het voertuig een dag later dezelfde route aflegde, reed ze op een trekbom, waarbij zeven doden vielen. Inlichtingenofficieren probeerden uit te zoeken wie er achter die aanslag zat en gingen daarbij rigoureus te werk.

Een paar dagen later reed een vrachtwagen op een trekbom waarbij weer zeven doden vielen.' Het resulteerde in een grimmige sfeer en veel geweld. 'Ik heb het allemaal meegemaakt', zegt Knegtering. 'Gevangenen die zonder vorm van proces door inlichtingenofficieren werden neergeschoten en buitensporig geweld bij zoekacties en zuiveringen. Ik heb me er van gedistantieerd maar je kon er niets tegen doen, het maakte me machteloos en soms wanhopig, maar het gebeurde gewoon en het gebeurde steeds vaker...'

'Een poosje later moesten een aantal burgers mee met een patrouille, om en om met soldaten. Ze zouden die kerels wel even laten pissen. Ze zijn bij een rivier zonder vorm van proces neergeschoten. Ik ben er getuige van geweest, maar kon er verder niets mee. Ik zweefde in die tijd; je liep patrouille, stond op wacht of sliep. Over excessen kon je met niemand praten, tot op de dag van vandaag. De mensen die daar zijn geweest, willen er niets over horen.'

Door toevalligheden heb ik het overleefd maar ik heb heel veel mensen om me heen zien wegval- len. Met gevechten heb ik geen moeite gehad, daar ben je soldaat voor. Soms was het hij of ik, en

dan wil je alleen maar overleven. Ik liep als mitrailleursschutter al- tijd voorop en hoewel ik nerveus van aard ben, was ik kalm in ge- vechtssituaties. Ik wist wat ik moest doen, bleef bij mezelf. Ik heb er ook altijd voor gewaakt niet over mijn grenzen te gaan maar stond daarin alleen. In die periode kwam ik in contact met een Indo- nesiër die zei: 'We willen alleen maar onze vrijheid'. Dat kwam hard aan want ik dacht in mijn naïviteit dat we de vrijheid kwan- men brengen. Maar ze zagen ons als bezetters. Met de Tweede We- reldoorlog in het achterhoofd was dat een onplezierige gedachte en dat wilde niet iedereen horen.' 'Toen realiseerde ik me voor het eerst dat we helemaal fout zaten. De mensen van ons onderdeel raakten vermoeid en gedemoralise- erd. De Indonesiërs roken dat en vielen ons overal aan. Toen de Nederlanders overgingen tot repre- saillemaatregelen verloren ze de strijd' zei een TNI generaal later. In het voorjaar 1949 werd ik naar 3-7 RI overgeplaatst. Er was toen een staakt-het-vuren, maar we liepen nog wel patrouilles in de omgeving. We lagen op een post en werden bezocht door een Rode Kruisteam.

Die bleven vanwege een feestdag bij ons en wilden wel eens met een patrouille mee om te kijken hoe dat was. Dat leek ongevaarlijk, en met een drietonner gingen ze op weg. Nederlanders, Indonesische politieagenten en het team verpleegsters van het Rode Kruis.

De drietonner reed op een mijn en alle inzittenden, behalve de chauffeur en de sergeant, vonden de dood. Ik moest 's avonds hun veldbedden opruimen, een vreselijke ervaring, die ik maar moeilijk kon verwerken. Na de soevereiniteitsoverdracht gingen we naar Bandoeng en werd ik, voor het eerst in twee jaar, ziek. De TNI, de voormalige vijand, heeft me toen met de jeep naar een Nederlandse kazerne gebracht. Toen we terugkeerden naar Batavia werd onze trein gekoppeld aan een trein met TNI. De hele bevolking liep voor ze uit en dat deed pijn. We waren daar twee jaar voor die mensen geweest en nu juichten ze de tegenstanders toe. Logisch misschien maar het deed wel zeer.' 'We waren daar niet zomaar', zegt Knegtering geëmotioneerd, 'we waren in dienst van de Nederlandse regering'. Terug in Nederland moest Knegtering 300 gulden betalen vanwege een geweer dat was

zoekgeraakt, maar door bemiddeling van een bevriende relatie hoefde hij dat bedrag uiteindelijk niet te voldoen.

Knegtering koos, hoewel de militaire aard niet strookte met zijn karakter, voor een carrière in het leger en diende achtereenvolgens bij de Marechaussee, Genie en Intendance. Over zijn Indische tijd heeft hij gemengde gevoelens, vooral omdat het 'not done' is te spreken over de misstanden en de excessen. Ook in de kringen van veteranen wordt daar liever niet over gepraat. 'Er zijn goede maar ook slechte dingen gebeurd' weet Henk Knegtering 'en net zo goed als dat we hier genoegdoening willen, willen de mensen dat daar ook. Dat begint bij erkenning. We hoeven geen mensen aan de schandpaal te nagelen, maar er moet recht worden gedaan aan de geschiedenis'. Hoewel het achteraf gemakkelijk is te oordelen was het beter geweest te luisteren naar de stem van de Indonesische oppositie, in plaats van ze af te doen als collaborateurs. Dat had veel leed bespaard, zowel voor de meer dan 6.000 Nederlanders als voor de meer dan 100.000 Indonesiërs die in de strijd zijn gevallen.

Dit verhaal is eerder gepubliceerd in **Verhalen van Veteranen**, uitgegeven in 2010. Uitgeverij Diepenmaat, Dieren, auteur Theo Bakker, Harderwijk. De foto's zijn uit het Indische album van de Henk Knegtering.

MULTITOOON

VERRASSEND ONGEWOON!

Kringloopartikelen
voor een
betaalbare prijs

inboedelservice:
bezemschoon
opleveren van woning
of kantoor

MULTITOOON: DE
WINKEL VOOR
KWALITATIEVE EN
BETROUWBARE
GOEDEREN!

oppimpen van
meubels naar uw
wensen en ideeën

ophalen en
bezorgen van
goederen

Multitooon winkel
Gelreweg 7
3843 AN Harderwijk
0341-274480

Multitooon werkplaats
Gelreweg 4B (ingang
Graaf Ottolaan)
3843 AN Harderwijk
0341-274480

Jan Hendrik Sikken (generatie I) werd geboren in Vreden, een stadje gelegen aan het riviertje de Berkel in de deelstaat Westfalen, vlak over de grens bij Winterswijk. Wat Jan er toe bewoog om naar de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën te gaan is onbekend. Het huwelijk van Jan Hendrik met Emmetje Nieuwroode vinden we vermeld in het trouwboek van de Grote Kerk te Harderwijk, in dat van de rooms-katholieke kerk van Harderwijk en in dat van de kerk te Hierden op 20 mei 1788. Jan en Emmetje kregen vijf kinderen:

Anna Hendrina, gedoopt 6 februari 1797. Zij werd ongeveer tien dagen na het instorten van de toren van de Grote Kerk geboren.

Helaas is van haar verder niets bekend.

Elisabeth Maria, gedoopt 12 december 1799. Zij overleed nog dezelfde dag.

Henricus Johannes, gedoopt 7 januari 1801.

Johannes, gedoopt 14 januari 1804.

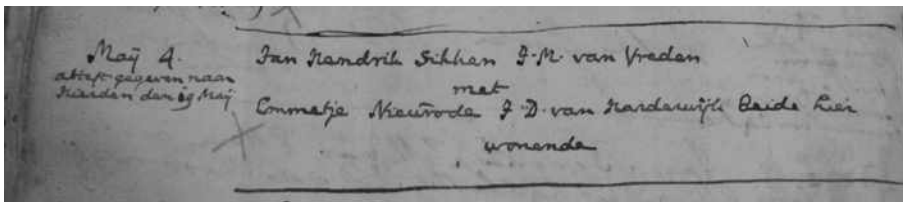
Johannes Antonius, gedoopt 3 maart 1805.

Van Johannes Antonius zijn geen verdere gegevens bekend.

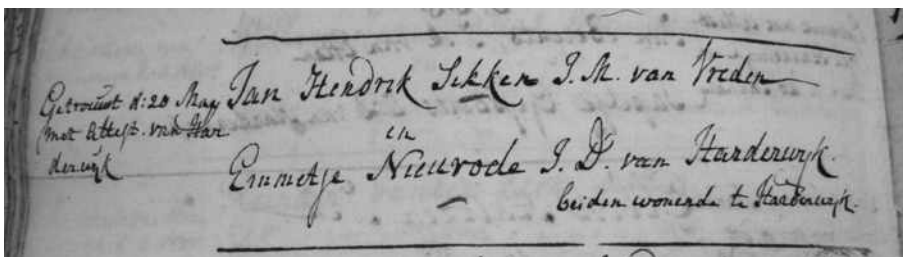
Alle vijf kinderen werden in Harderwijk Rooms-katholiek gedoopt.

In het doopboek is de achternaam Sikken gewijzigd in Zikking.

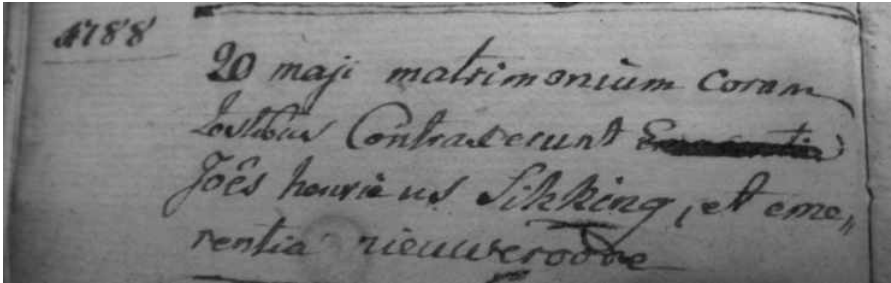
Bij de registratie van de Volkstelling van Harderwijk van 1830 en die van 1838-1840 werd de naam Sikken nog vermeld. In het eerste bevolkingsregister van 1850-1855 wordt de achternaam Zikking normaal gebruikt. Na het overlijden van Jan Hendrik hertrouwt Emmetje op 5 september 1808 te Harderwijk met Henricus Hesseling. Op 23 juli 1840 overlijdt Henricus Hesseling in Harderwijk.

Trouwboek Grote Kerk Harderwijk 1788

Trouwboek Kerk Hierden 1788

Trouwboek Rooms-katholieke kerk Harderwijk 1788

Henricus Johannes Zikking, gedoopt 7 januari 1801 (generatie II).

Op 27 november 1827 trouwde Henricus met Barbara Antonia van der Hoeve. Het kerkelijk huwelijk vond plaats in de St. Martinuskerk aan de Grote Poortstraat. Pastoor Joannes Hubertus Clercx ging voor in de huwelijksmis. Barbara was geboren op 3 juni 1799 te 's-Gravenhage en was de dochter van Johannes van der Hoeve, beroep tuinman, en Gertruda Starrenburg. In het jaar dat Henricus met Barbara trouwde, telde Harderwijk 4706 inwoners, t.w. 3981 in de stad, 670 in Hierden en 55 in Tonsel. Er waren 4166 Gereformeerden, 372 Rooms-katholieken, 56 Lutheranen, 2 Mennonieten, 58 Joden en 2 Remonstranten. Harderwijk bestond uit 671 belastbare huizen en 50 onbelastbare, Hierden uit resp. 90 en 4 en Tonsel uit 6 belastbare huizen. De visserij was van weinig betekenis. De totale vloot bestond uit 71 zeilschepen. De Zuiderzeevis aal, bot, haring, spiering, ansjovis en garnalen werd naast de Noordzeevis zoals kabeljauw, schelvis, schol, tong, tarbot en rogge, op de weekmarkt verkocht. De opbrengst was zeer wisselvallig. Vanaf 1826 voer een stoomboot, 182 ton, van Harderwijk op Amsterdam en Kampen vice versa. In de diligence was er plaats voor 9 personen. Deze reed van Harderwijk naar Zutphen en Deventer v.v.

Het echtpaar Zikking-van der Hoeve kreeg zes kinderen:

Aleida Emerentia Zikking, geboren in Harderwijk op 11 oktober 1828, overleden 14 november 1915. Zij was gehuwd met Jozef Hubertus Grummer, geboren op 2 januari 1851 te Vlodrop. Hij was de zoon van Johannes Grummer en Anna Catharina Burmans. Jozef overleed op 16 mei 1911 te Harderwijk. Aleida woonde met haar man tot 27 april 1911 in 's-Gravenhage. Daarna woonden zij in het Pius gesticht in Harderwijk tot hun overlijden.

Johannes Baptist Zikking, geboren te Harderwijk op 10 april 1831.

Wilhelmus Albartus Antonius Zikking werd geboren in Harderwijk op 21 juni 1833. Hij overleed te Harderwijk op 27 juli 1834.

Wilhelmus Johannis Zikking, geboren te Harderwijk op 10 oktober 1835.

Johanna Antonia Carolina Zikking werd geboren op 19 februari 1838 te Harderwijk. Zij trouwde op 26 april 1865 te Harderwijk met Jacobus Antonius Sandaal, die in Amsterdam geboren was.

Hij was timmerman van beroep en een zoon van Franciscus Bernardus Sandaal, van beroep broodslijter en Maria Francisca Sibilla Söntgen.

Jacobus Zikking, geboren te Harderwijk 10 januari 1841.

Henricus verdiende zijn geld met weven en later als tapper. Het gezin Zikking heeft gewoond in huis nummer 418 in de Hondegatstraat (omstreeks 1830), op nummer 334 in de Luttekepoortstraat (van ca. 1831 tot ca. 1833), in de Hoogstraat op nummer 38 en in de Schoenmakersstraat op nummer 425 (omstreeks 1835 tot 1841).

Henricus en zijn vrouw Barbara overleden beiden in Harderwijk, respectievelijk op 10 december 1865 en op 5 november 1869. We volgen de drie zonen van Henricus Johannes Zikking en hun nakomelingen. **Johannes Babtist** en **Wilhelmus Johannis** hierna en **Jacobus** in het volgende artikel.

Johannes Babtist Zikking (generatie III).

Hij werd op 10 april 1831 te Harderwijk geboren en was van beroep koffiehuishouder en tapper. Hij trouwde met Alaida Margaretha Japing. Zij vertrokken uit Harderwijk op 6 juli 1862 en gingen naar Enschede. Later woonden ze in Amsterdam. Na het overlijden van Alaida hertrouwde hij met Alida Margaretha Brandts, geboren in mei 1841 te Brummen. Alida Brandts overleed op 9 januari 1909. Het gezin heeft in Amsterdam aan de Frederik Hendrikstraat, de Bilderdijkstraat, de Reestraat, de Lauriersgracht en de Westerkade gewoond. Johannes Babtist had drie dochters: **Jacoba Antonia Theodora**, geboren te Amsterdam op 19 augustus 1867. Zij trad op 15 juni 1897 te Doesburg in het huwelijk met Johannes Antonius Maria Blijbom, zoon van Jan Frederik Blijbom en Catharina Johanna Bekker. Johannes was geboren in 1866. Zijn beroep was boekhouder.

Barbara Alida Maria, geboren te Amsterdam op 30 oktober 1871.

Elisabeth Jacoba, geboren te Amsterdam op 19 augustus 1876.

Wilhelmus Johannis Zikking (generatie III).

Wilhelmus werd geboren te Harderwijk op 10 oktober 1835. Hij overleed op 25 februari 1882 te Harderwijk. Zijn beroep was kleermaker, winkelier en slijter. Hij trad in het huwelijk op 17 april 1861 te Harderwijk met Alijda Bernarda Roosen, geboren op 30 maart 1839 te Harderwijk. Zij was de dochter van Antonius Roosen, van beroep kastenmaker en Geertruid van der Heijden. Alijda's beroep was tapster. Getuigen bij het huwelijk waren: Albertus Schiffmacher, vleeshouwer, Gerrit Hulsman, koopman, Petrus Everhardus Nijenhuis, koornmolenaar en Hendrik Saager, smid. Wilhelmus heeft gewoond in huis nr. 67 in de Hondegatstraat en in de Schoenmakersstraat. Hij had negen kinderen, die allen in Harderwijk zijn geboren:

Hendrikus Johannes, geboren 27 april 1862.

Johannes Antonius Alooisius, geboren 7 juli 1863.

Johannes Theodorus Antonius, geboren 1 januari 1865.

Hij overleed op 28 februari 1869.

Jacobus Antonius Jozephus, geboren op 18 oktober 1866.

Wilhelmus Antonius, geboren 16 juni 1868.

Joannes Theodorus Antonius, geboren op 29 oktober 1869.

Hij overleed op 5 december 1869.

Joannes Everhardus Hubertus, geboren op 3 november 1870.

Bernardus Theodorus Albertus, geboren op 8 december 1872.

Bij de aangifte van zijn geboorte zijn Jacobus Zikking, schrijnwerker en Barent van Burink getuigen.

Bernardus woont in 1907 in Groningen en is handelsbediende.

Barbara Geertrudes Josephina, geboren op 4 december 1875.

Wilhelmus koopt op 30 november 1869 van zijn zwager Jacobus A. Sandaal, zijn zuster Alida E. Zikking en zijn broers Johannes B. en Jacobus Zikking een huis en erf, staande op de hoek van de Schoenmakersstraat en de Grotepoortstraat (kad. E 460) voor 1800 gulden. Het pand kwam uit de erfenis van hun ouders Hendrikus Johannes Zikking en Barbara van der Hoeven. In 1892 koopt zijn weduwe Alijda van Anthonie Johannes Thijsen een huis en erf in de Bruggestraat (kad. E 840). Hierna vindt ten overstaan van notaris Neeb een boedelscheiding plaats. Voorafgaande hieraan was de inboedel nauwkeurig beschreven. Hierdoor krijgen we inzicht in de bezittingen van Wilhelmus en Alijda.

Onroerende goederen:

Een huis en erf in de Bruggestraat kad. (E 840), een pand op de hoek van de Schoenmakersstraat en de Grotepoortstraat (kad. E 2041) en een huis en erf met tuin in de Grotepoortstraat (kad. E 1193).

Roerende goederen:

In de zijkamer: een tafel, vier stoelen, boekenhanger, raamhorretje, schilderij en versieringen.

In de winkel: enige winkelgoederen en een klok. In de kamer: een piano, een tafel met drie stoelen, een spiegel, een kastje, versiering, schilderijen en beeldjes. In een andere kamer: een tafel met zeven stoelen, een kast, een spiegel, schilderijen en sieraden, een lamp, kleden, linnengoed en zilver. In de keuken: keukengereedschap.

Op de bovenkamer: twee tafels, een wastafel en spiegel, schilderijen, kastje, vier stoelen, versiering, ledikant, drie bedden met toebehoren, ledikant met bedje, wastafeltje, twee stoelen, twee kachels, wijn, gedistilleerd en likeuren, glas en aardewerk.

In het hem toebehorende huis in de Grote Poortstraat:

Een biljart met toebehoren, een ronde tafel, drie vierkante tafels, dertig stoelen, twee lampen, twee spiegels, twee schilderijen, negentien glazen, vier maten, drie trechters, zeven kraffen, een ketel, twee bitterflesjes, honderdvierentachtig beugelflesjes, vijftien jeneverglasjes, vijf kruiken, een bierpomp, een zinkbak, vijf stel jaloezieën, twee raamhorren, een ladetafeltje, een bedje met toebehoren, twee kachels, gedistilleerd en likeur, turf en brandhout, een dam- en dominospel.

In hetzelfde jaar is Alijda voor de derde keer bij de notaris omdat ze plannen heeft om te hertrouwen met Johannes Henricus van der Meulen, klerk bij het Departement van Marine in Den Haag. Ze trouwen niet in gemeenschap van goederen. Alijda zal haar goederen zelf beheren, maar verbindt zich tot onderhoud en instandhouding van het huisgezin om een jaarlijkse bijdrage van 100 gulden te leveren.

Hendrikus Johannes Zikking (generatie IV).

Hij werd geboren op 27 april 1862 te Harderwijk. Zijn beroep was onderwijzer. Op 29 december 1890 trouwde hij te Doesburg met Elisabeth Johanna van Sark, geboren te Gouda. Zij was de dochter van Joannes Theodorus van Sark, beroep houtkoper en Hendrika Johanna Wennekes. Ze gingen in Doesburg wonen. Johanna overleed daar op 15 april 1916. Hendrikus trouwde voor de tweede keer, op 16 mei 1918 te Doesburg, met Maria Louisa Sar, geboren te Haarlem. Zij was de dochter van Petrus Hendrik Sar, beroep spekslager en Elisabeth Philippina Hanewald.

Johannes Antonius Aloisius Zikking (generatie IV), Hij werd geboren op 7 juli 1863 te Harderwijk, was van beroep koffiehuishouder en winkelier in sigaren en wijn. Hij woonde Schoenmakersstraat 18, en huwde op 25 mei 1892 te met Geertruida Antonetta Catharina Veldman, geboren 30 april 1867 te Amsterdam. Zij was de dochter van Hendricus Gerardus Veldman en Hendrina Maria Waldram. Geertruida overleed op 7 december 1905 te Harderwijk. Johannes hertrouwde op 8 januari 1907 te Amersfoort met Johanna Catrina van der Maath, geboren 28 december 1874 te Amersfoort. Zij was de dochter van Timotheus Gerardus Johannes van der Maath en Maria Johanna Massa. Getuigen bij het huwelijk waren Jacobus Zikking, meubelmaker, oom van de bruidegom; Cornelis Valks, oom; Theodorus Johannes Hendrikus van Eck, klerk, zwager van de bruid en Anthonius Johannes Thijsen. Johannes vertrok met zijn gezin in 1916 naar Amsterdam. Daar hebben Johannes en Johanna op elf verschillende plaatsen gewoond. In 1924 woonde hij weer in Harderwijk. In 1931 vertrok hij naar Amersfoort. Twee kinderen uit het eerste huwelijk zijn:

Henricus Johannes Wilhelmus Zikking, geboren op 3 maart 1893 te Harderwijk. Hij vertrekt in 1910 naar Amersfoort waar hij op 8 februari 1912 overlijdt.

Hendrikus Gerardus Zikking, geboren op 4 november 1896 te Harderwijk. Hij vertrekt in 1903 naar Utrecht.

Wilhelmus Antonius Zikking (generatie IV). Hij werd geboren op 16 juni 1868 te Harderwijk en was onderwijzer van beroep. Hij trad in het huwelijk op 20 september 1893 te 's-Gravenhage met Petronella Margaretha Perquin, geboren te 's-Gravenhage. Zij was de dochter van Wouterius Perquin en Antonetta Adriana van Dam. Zij gingen in 's-Gravenhage wonen. Kind:

Wouterus Adrianus Zikking, geboren te Nijkerk op 21 november 1895. Hij trouwt op 11 mei 1923 te Rotterdam met Hendrika Jacoba Geertruida van Bork, geboren te Rotterdam op 24 september 1901, dochter van Hendrik van Bork en Jacoba Keller. Het beroep van Wouterus was procuratiehouder. Wouterus en Hendrika hebben in Groningen en Amsterdam gewoond. Op 19 september 1936 overleed Wouterus.

Joannes Everhardus Hubertus Zikking (generatie IV).

Geboren op 3 november 1870 te Harderwijk. Van beroep was hij timmerman, bouwkundige. Joannes was getrouwd met Johanna Josephine van Eck, geboren te Amsterdam op 8 augustus 1869. Johanna overleed op 9 augustus 1894.

wordt vervolgd

Naar aanleiding van mijn artikel in *Vittepraetje* van september 2012 kreeg ik enkele opmerkingen van ds. Kees van der Horst, die in de jaren 1983-2010 in Amersfoort stond. Hij attendeerde mij dat er enkele andere lutherse gemeenten op de Veluwe zijn: Apeldoorn (1925), Ede (begin 20e eeuw) en Arnhem (1643). Het vertrek van ds. G. Fafié was niet in 1979, maar in 1978.

Het is mogelijk dat de consulent ds. C. Pel (1978-1983) nog wel eens een dienst heeft gehouden in Harderwijk. De Veluwekring ging intussen gewoon door, dankzij het echtpaar Verbaarschott-Neumayer te Putten. De heer J. Verbaarschott was ook ouderling voor het Veluwse gebied. In 2001-2002 gaf ds. Van der Horst catechisatie aan een drietal Harderwijkse jongeren.

Een eigen magazine, boek, krant of jubileumuitgave?

PRESS BAKER maakt het geheel naar wens.
Voor een vrijblijvend gesprek, bel **06-23150044**
of mail naar **TheoBakker@pressbaker.nl**

Hazelaarlaan 9, 3843 JT Harderwijk
Ook voor uw communicatie, PR, advies, tekst,
actieve fotografie en al uw drukwerk

Kijk ook eens op www.pressbaker.nl

Kent u de geheimen van Internet? *OGB Design wel!*

OGB Design maakt websites met een perfecte koppeling
tussen techniek en creativiteit. Op beide onderdelen levert
OGB Design uitstekende prestaties. OGB Design biedt de
ondersteuning die u nodig heeft en waar u om vraagt.

OGB Design
Meerkoetmeen 42
3844 XR Harderwijk
T: (0341) 433 444
F: (0341) 433 555
E: ogb@ogb-design.nl

*Creative
Webdesign*

Kijk ook eens op www.ogb-design.nl

‘t Is altijd de vraag welke familie te kiezen om daar iets over te vertellen in het Vittepraetje. Deze aflevering gaat over de familie Lokhorst. Dirk Lokhorst was chauffeur bij de VVM in Nunspeet. Hij kwam een keer bij ons langs met een aantal foto’s, naar aanleiding van een genealogie die de heer B. Rugers eens van zijn familie gemaakt had. Hij vroeg, of we ze wilden kopiëren. Dat wilden we natuurlijk. Hij kwam geregeld op de fiets langs ons huis en ging dan naar zijn groentetuin, ergens in de wijk Frankrijk. Ongeveer een jaar geleden is hij overleden.

Het is geen volkomen Harderwijkse genealogie, maar wel interessant. Ook in Harderwijk woonde een familie Lokhorst, die een andere afstamming heeft. ‘t Is waarschijnlijk, dat Lokhorst een veldnaam is, waar beide families woonden, (zoals bijv. ook Schuurkamp), maar zeker is dat niet. Hier volgt een deel van zijn familie, beginnende bij de ouders van Willem Lokhorst, generatie II. De familie was in Hierden bekend, vanwege de bakkerij van Willem Lokhorst (IVb). Willem Lokhorst (II) was getrouwd met Geertruij Kluiver; zij had dezelfde voorouders als bakker Aart Kluiver van de “Ouderwetse Bakkerij”.

Tenzij anders vermeld zijn alle geboorten, dopen, huwelijken en overlijdens te Harderwijk en is de religie Nederlands Hervormd.

- I **Geerlof Lokhorst**, blauwverver, wolkammer, geb. te Doornspijk op 9- 2-1807, † te Oldebroek op 19-4-1871 op 64-jarige leeftijd, zn. v. **Jacob Lokhorst** en **Jannetje van de Beek**.
Tr. op 20-jarige leeftijd ald. op 19-3-1827 **Gerrigje van de Ganzenberg**, 24 jaar oud, geb. te Doornspijk op 14-8-1802, ged. ald. op 22-8-1802, † te Oldebroek op 5-1-1847 op 44-jarige leeftijd, dr. van **Aart Jans van de Ganzenberg** en **Teunisje Willems ten Hove (Groenekaas)**.

Uit dit huwelijk:

1. **Teunisje Lokhorst**, geb. te Oldebroek op 14-5-1827, † ald. op 19-2-1884 op 56-jarige leeftijd.
Tr. op 22-jarige leeftijd ald. op 8-9-1849 **Johan Hendrik Meester**, dagloner, zoon van **Berend Meester** en **Anna Wentzel**, geb. te Oldebroek circa 1820.
2. **Jacob Lokhorst**, geb. te Oldebroek op 27-2-1833, † ald. op 30-11-1892 op 59-jarige leeftijd.
3. **Willem Lokhorst** (zie II).
4. **Aart Lokhorst**, koopman, geb. te Oldebroek op 2-7-1835, † ald. op 11-3-1871 op 35-jarige leeftijd.
Tr. op 32-jarige leeftijd te Oldebroek op 16-5-1868 **Knierke Gerke-ma van der Kam**, dienstmeid, geb. te Franeker circa 1837, dr. van **Justus van der Kam** en **Menke Elsinga**.

5. **Dries Lokhorst**, koopman, geb. te Oldebroek circa 1838.
Tr. ald. op 16-5-1868 **Geertruida Cio**, dochter van **Derk Cio** en
Anna Catharina van Aurich, geb. te Leeuwarden circa 1845.

II **Willem Lokhorst**, bakker, geb. te Oldebroek op 2-7-1835, † op
26-5-1914 op 78-jarige leeftijd. Tr. op 29-jarige leeftijd te Oldebroek
op 27-8-1864 **Geertrui Kluiver**, 20 jaar oud, geb. te Oldebroek op
18-09-1843, † te Hierden op 8-3-1914 op 70-jarige leeftijd, dr. van
Dirk Kluiver, smid, en **Grietje van den Bos(ch)**.

Geertrui Kluiver 1843-1914

Willem Lokhorst (1835-1914)

Uit dit huwelijk:

1. **Gerritje Lokhorst**, geb. te Hierden op 8-7-1865, † te Hierden op
9-1-1937 op 71-jarige leeftijd. †
2. **Dirk Lokhorst** (zie IIIa).
3. **Geerlof Lokhorst**, geb. te Hierden op 21-2-1869, † te Hierden op
21-9-1894 op 25-jarige leeftijd.
4. **Grietje Lokhorst**, geb. te Hierden op 2-1-1871, † te Hierden op
12-10-1942 op 71-jarige leeftijd.
Tr. op 29-jarige leeftijd op 21-2-1900 **Hendrik Mostert**, 24 jaar
oud, landbouwer, geb. te Hierden op 27-10-1875, † op 10-7-1962
op 86-jarige leeftijd, zn. van **Jan Mostert**, landbouwer, en **Flipjen
Wouters**.
5. **Aartje Lokhorst**, geb. te Hierden op 23-12-1872, † te Hierden op
10-2-1934 op 61-jarige leeftijd.

6. **Willemina Lokhorst**, geb. te Hierden op 30-8-1874, † op 7-6-1957 op 82-jarige leeftijd.
Tr. op 28-jarige leeftijd ald. op 15-10-1902 **Jan Kevelam**, 31 jaar oud, timmerman, geb. te Hierden op 16-9-1871, † op 17-10-1945 op 74-jarige leeftijd, zn. van **Willem Kevelam**, postbode, timmerman en **Leijda Hannessen**.
7. **Geertruida Lokhorst**, geb. te Hierden op 22-12-1876, † op 18-7-1950 op 73-jarige leeftijd.
Tr. op 31-jarige leeftijd op 9-9-1908 **Willem Zeeboer**, 29 jaar oud, landbouwer. Woonden Hierden G 78, Oostermheenweg. Geb. te Hierden op 23-11-1878, † op 16-10-1966 op 87-jarige leeftijd, zn. van **Wouter Zeeboer**, landbouwer, en **Geertjen Hop**.
8. **Aart Lokhorst** (zie IIIb).
9. **Willem Lokhorst**, geb. te Hierden op 21-6-1882.

IIIa **Dirk Lokhorst**, bakker, geb. te Hierden op 26-9-1867, † te Hierden op 4-12-1938 op 71-jarige leeftijd.
Tr. op 32-jarige leeftijd op 1-8-1900 **Weijmpje Hop**, 23 jaar oud, geb. te Hierden op 19-1-1877, † te Hierden op 14-11-1918 op 41-jarige leeftijd, dr. van **Hendrik Hop**, landbouwer, en **Hendrikje Poolen**.
Uit dit huwelijk:

1. **Geertrui Lokhorst**, geb. te Hierden op 11-1-1901, † ald. op 4-3--1936 op 35-jarige leeftijd.
Tr. op 21-jarige leeftijd op 29-3-1922
Hendrik Timmer, 26 jaar oud, geb. te Hierden op 3-5-1895, † te Hierden 30-8-1973 op 78-jarige leeftijd, begr. op 3-9-1973, zn. van **Gerrit Timmer**, landbouwer, en **Aaltje van den Berg**.
2. **Hendrik Lokhorst** (zie IVa).
3. **Willem Lokhorst** (zie IVb).
4. **Hendrikje Lokhorst**, geb. te Hierden op 28-2-1906.
Tr. op 19-jarige leeftijd op 14-10-1925 **Tijmen Pap**, 25 jaar oud, landbouwer. Ze woonden te Hierden G 126, Wijtgraaf G 119.
Ze vertrokken op 8-7-1927 naar Nunspeet. Geb. te Nunspeet op 28-9-1900, zn. van **Dries Pap** en **Jannetje Haverkamp**.
5. **Gerritje Lokhorst**, geb. te Hierden op 14-1-1908, †. ald. op 4-1-1996 op 87-jarige leeftijd.
6. **Dirk Lokhorst**, kruidenier, bakker, ongehuwd, geb. te Hierden op 19-12-1911, † ald. op 26-8-1970 op 58-jarige leeftijd.
7. **Weijmpje Lokhorst**, koffiehuishoudster, in het café ontmoette ze haar latere man, geb. te Hierden op 9-3-1914, † te Nunspeet op 9-1-2001 op 86-jarige leeftijd.
Tr. **Lambertus van Renzelaar**, † ca. 1979.
8. **Aartje Lokhorst**, ongehuwd, geb. te Hierden op 25-9-1917, † ald. ca. 1993.

- IIIb **Aart Lokhorst**, landbouwer, geb. te Hierden op 24-11-1878, † te Hierden op 19-12-1916 op 38-jarige leeftijd.
Tr. op 30-jarige leeftijd op 29-9-1909 **Antje Timmer**, 24 jaar oud, geb. te Hierden op 21-10-1884, † ald. op 12-10-1968 op 83-jarige leeftijd, begr. op 17-10-1968, dr. van **Willem Timmer**, landbouwer, timmerman, en **Jacobje van 't Hof**.
Uit dit huwelijk:
1. **Jacobje Lokhorst**, geb. te Hierden op 8-12-1910, † ald. op 9-3-1912 op 1-jarige leeftijd.
 2. **Geerlof Lokhorst**, geb. te Hierden op 4-10-1912, † ald. op 3-6-1954 op 41-jarige leeftijd.
Tr. op 27-jarige leeftijd te Ermelo op 2-2-1940 **Tiemetje de Zwaan**, geb. te Nunspeet ? circa 1914, † te Hierden op 14-6-1956.
 3. **Willem Lokhorst**, geb. te Hierden op 11-10-1915, † ald. op 11-3-1971 op 55-jarige leeftijd.
Tr. op 23-jarige leeftijd op 18-1-1939 **Annetje Zeeboer**, 22 jaar oud, geb. te Hierden op 14-2-1916, dr. van **Evert Zeeboer**, landbouwer, en **Grietje van Ark**.
- IVa **Hendrik Lokhorst**, brandstoffenhandelaar, koopman in kippen, geb. te Hierden op 4-9-1902, † te Hierden op 6-10-1959 op 57-jarige leeftijd.
Tr. op 21-jarige leeftijd op 9-4-1924 **Flipje Mostert**, 19 jaar oud, geb. te Hierden op 6-7-1904, begr. op 7-8-1982 op 78-jarige leeftijd, dr. van **Hendrik Mostert**, landbouwer en **Grietje Lokhorst**.
Uit dit huwelijk:
1. **Weijmpje Lokhorst**, geb. te Hierden op 24-6-1924, † op 23-2-2006 op 81-jarige leeftijd.
Tr. op 20-jarige leeftijd ald. op 11-4-1945 **Gerrit van Ark**, 21 jaar oud, geb. te Hierden op 10-6-1923, † op 15-2-2003 op 79-jarige leeftijd, zn. van **Gerrit van Ark**, landbouwer, en **Metje Pap**.
 2. **Grietje Lokhorst**, geb. te Hierden op 25-9-1925, † ald. op 5-3-1926, 161 dagen oud.
 3. **Grietje Lokhorst**, geb. te Hierden op 26-4-1927, † ald. op 31-5-2002 op 75-jarige leeftijd.
 4. **Dirk Lokhorst**, geb. te Hierden op 29-12-1928, † ald. op 30-7-1929, 213 dagen oud.
 5. **Dirkje Lokhorst**, geb. te Hierden op 19-12-1930.
 6. **Hendrik Lokhorst**, geb. te Hierden op 9-4-1933.
 7. **Dirk Lokhorst**, chauffeur, geb. te Hierden op 15-8-1940, † op 20-10-2011 op 71-jarige leeftijd.

IVb **Willem Lokhorst**, bakker. Woonden Hierden G 99, 96, geb. te Hierden op 4-5-1904, † ald. op 1-3-1981 op 76-jarige leeftijd.

Tr. (1) op 26-jarige leeftijd te Nunspeet op 5-12-1930

Reintje van Batavia, 25 jaar oud. Ze kwam op 19-2-1931 uit Ermelo, geb. te Nunspeet op 24-11-1905, † te Hierden op 17-3-1936, 30 jaar oud.

Tr. (2) op 33-jarige leeftijd op 5-1-1938 **Maartje Waterweg**, 32 jaar oud.

Ze kwam op 18-1-1938 van Ermelo (gevestigd te Ermelo op 17-6-1935 van Rotterdam), geb. te Ermelo op 20-3-1905.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Dirk Lokhorst**, geb. te Hierden op 4-3-1931.

Oudheidkundige
Vereniging **Herderewich**
feliciteert
het
STADSMUSEUM
met haar
60-jarige jubileum
PROFICIAT!

De kranten besteden in het najaar van 1912 doorlopend aandacht aan de nodige bouwplannen in de gemeente. Zo wordt de bouw van een nieuw “kazernement” in de nabijheid van het station aanbesteed. Voor fl. 52650.- mag H. van Gendren uit Amersfoort het werk leveren. In dezelfde omgeving zullen ook woningen, speciaal voor onderofficieren, worden gebouwd. Hiervoor en met name voor de aanleg van de Wilhelminalaan moet grond worden verworven van de heer A.L. Willemssen. Gedeputeerde Staten hebben dit plan goedgekeurd. Raadslid Van Esveld heeft zijn bezwaren hiertegen kenbaar gemaakt bij Gedeputeerde Staten. De Staten reageren hierop met een bericht aan de gemeenteraad, dat alles volgens de regels is. Later volgt de aanbesteding van 12 dubbele woningen aan de Wilhelminalaan/Stationsweg. Het bestuur van het Militair Tehuis vraagt van de gemeente een stuk grond om een nieuw pand aan de Stationsweg te kunnen bouwen. Op de tekening oogt het te eenvoudig, een gebouwtje van slechts één verdieping. Als er daar gebouwd gaat worden, moeten dat mooie woningen zijn, zo is in de raad te horen. Het bestuur van een bouwvereniging voor geschikte arbeiderswoningen wil een kapitaal van fl. 12000.-

bijeen brengen om woningen voor de doelgroep te realiseren. Een plaats voor de woningen wordt nog niet genoemd en het geld is ook nog niet geregeld.

— Naar wij vernemen, is hier ter stede opgericht eene Bouwvereniging, die zich ten doel zal stellen, het bouwen van geschikte arbeiderswoningen. 't Maatschappelijk kapitaal zal bedragen f 12000.— waarvan het vereischte grondkapitaal bijeengebracht zal worden door het plaatsen van aandelen ad f 10.— zooveel mogelijk door belanghebbenden, dus door werklieden. 't Plan is voorloopig een tiental woningen te stichten op een nader te bepalen plaats. Statuten, enz. zullen zoo spoedig mogelijk worden ontworpen en vastgesteld, om daarna bij het Rijk het benodigde voorschot aan te vragen. Oprichters zijn G. Vierhout, voorz., H. C. Kluiver, secretaris, J. van Dam, W. Prins, G. Aartsen Gzn., J. Gehem, F. A. Schefel, J. A. Driese-naar, P. Jansen Jz. en D. v. d. Brink (Hoogstraat). Er is voorloopig reeds ingesteekend voor circa 35 aandelen.

De gemeente speelt in op de gewijzigde omstandigheden door de Algemene Politie Verordening aan te passen en ook van toepassing te verklaren op de nieuwe wegen die voor de woningbouw aangelegd zijn. In wijk 1 A is het Zeepad toegevoegd en in wijk 1 E de Oranjelaan, Nassaulaan, Wilhelminalaan, Middenweg en Baanweg. De koop van een stuk grond aan de Luttekepoortstraat, de afbraak van het “brandspuitenhuysje” en van een huisje bewoond door de heer Engelenburg hangt met elkaar samen, in verband met het begin van de bebouwing van de Kuipwal.

In de raad wordt gesteld dat de tijd voor opruiming van de huisjes nog niet aangebroken is; de plannen zouden n.l. nog niet definitief zijn. Als reactie klinkt dat dit geen juiste voorstelling van zaken is; de plannen zijn dit wel. Raadslid Den Harder stelt voor een kamer van het huis van Engelenburg af te nemen en af te breken, maar dit blijkt later niet helemaal nodig te zijn. Voor J. Karssen wordt aanbesteed het verbouwen van het woonhuis met zadelmakerij aan de Markt. Ook aan de Markt staat het koffiehuis Du Marché te koop of te huur.

Een advertentie meldt dat de heer P.H. van Lonkhuyzen zich als architect heeft gevestigd. Tevens biedt hij de mogelijkheid voor het volgen van een cursus voor opzichter en tekenaar. Zijn naam wordt al genoemd bij de aanbesteding van de bouw van een woning aan de Kuipwal. Een ander plan betreft de bouw van een sociëteitsgebouw voor de Club Plantage; hiervoor moet de gemeente afstand doen van een stukje grond aan de Boompjeswal. Met een stemverhouding van 7-6 wordt de aanvraag in de gemeenteraad afgewezen, wat een ingezonden brief van

"een Harderwijker" tot gevolg heeft. Vooral raadslid Vierhout moet het hierin ontgelden en ook zijn z.g. "secondanten" Van Esveld, Stute en Brons. De aanvragers leveren, ook volgens wethouder Van Schouwen, het leeuwenaandeel van de plaatselijke belastingen, contributies, intekening op lijsten enz., maar nu zij tegen een ruime vergoeding willen beschikken over een pad van 30 meter krijgen zij geen voet aan de grond. Meebetalen mag je, maar meeprofiteren laat je, dat is althans de mening van de schrijver van de brief, die zijn naam overigens niet noemt. Raadslid Van Menk denkt dat Harderwijk als de risee van het land zal worden beschouwd.

Het bestuur van de afdeling Gelderland van de Bond van gemeenteambtenaren vraagt in een adres aan de raad aandacht voor de salariëring van de ambtenaren. Al sinds jaren is deze salariëring absoluut onvoldoende geweest, zo schrijft het bestuur. Door de veranderde tijdsomstandigheden is de levensstandaard zoveel hoger geworden dat er alle reden is de jaarwedden te herzien. Burgemeester en Wethouders zullen zich hierop beraden.

Nu de rooms-katholieke kerkgemeenschap voortaan gebruik zal maken van de Catharinakerk komt de kerk met pastorie aan de Grote Poortstraat te koop.

I. Voor de ROOMSCH-KATHOLIEKE
Gemeente van Harderwijk.

Perceel een:
De R. K. Kerk te Harderwijk
aan de Grootte Poortstraat, kad. Sectie
E, uitmakende een gedeelte van No.
1849, geheel groot 5 aren, 19 centiaren.

Perceel twee:
**De naast perceel 1 gelegen
Pastorie met Sacristie en Gang**
kad. Sectie E, uitmakende gedeelte No.
1849.

Perceel drie:
Een Huis en Erf
naast perceel een kad. Sectie E nummer
427, groot 94 centiaren.
Verhuurd aan Andriës Petersen tegen
f 1.40 per week.

Mejuffrouw De Jager te Den Helder krijgt een benoeming als voorgangerster van de Ned. Protestantenvond. Op 15 september, de dag van de intree van ds. J.J. van Ingen van Woubrugge in de Hervormde Gemeente, wordt het gerepareerde orgel weer in gebruik genomen. Het is tegelijk uitgebreid met een extra register. Een aantal leden van het Kiescollege, dat de verkiezing van kerkenraadsleden in de Hervormde Gemeente regelt, is in het najaar aftredend. Op maandag 11 november is er van 8 uur 's ochtends tot 3 uur 's middags in de catechisatiekamer gelegenheid om de 9 gemachtigden te kiezen. De stembus zal in de consistoriekamer geopend worden. Jan Bunschoten Czn., Aart van Dam, Johannes Hendrikus GooSENS, Beert den Herder en Jan Jansen Hzn. zijn aftredend, terwijl er nog vier personen nodig zijn in de vacatures van Albert Klaassen,

Geerling Petersen Czn. en Hendrik Jan Foppen Gzn., die tot ouderling zijn benoemd en van Eeltje Sminia, die verhuisd is. De krant weet ook nog te melden dat de kerk voor veel kosten staat in verband met een schilderbeurt voor het gebouw en het al genoemde werk aan het orgel. Bij de Christelijke Gereformeerde Kerk neemt ds. J. van der Vegt, na een verblijf van vier jaar en vier maanden, op zondag 28 juli afscheid wegens vertrek naar Rijnsburg.

Van 1809 tot 1903 was er in Harderwijk een "Departement van 't Nut". De vijf toenmalige bestuursleden de heren Greidanus, De Lange, Verveen, Veen Valck en Neeb (die als enige nog in leven is) hebben in 1903 tot opheffing besloten. Nu is er een vergadering in de Concertzaal om weer tot oprichting van een afdeling te komen. Vooral wethouder Van Schouwen zet zich hiervoor in en hij leidt dan ook de vergadering. De heer Neeb geeft zich als eerste weer op als lid. Het Nut, zoals de vereniging kortweg genoemd wordt, heeft veel voor de samenleving betekend, vooral op het gebied van onderwijs en "de verheffing der levensstandaard van de werklieden", terwijl ook de Nutsspaarbanken genoemd mogen worden. Leden gaan fl. 3.- per jaar betalen en buitengewone leden fl. 1.-.

De heer A. Greidanus slaagt voor het 1^e gedeelte Notarieel Staatsexamen.

Overveluwsch Nieuws.
HARDERWIJK. De heer A. Greidanus is geslaagd van het 1^e gedeelte Notarieel Staatsexamen.

Samen met burgemeester Kempers en raadslid B. Goossens wordt ds. Van Ingen al snel na zijn komst tot bestuurslid van het Burger Weeshuis benoemd; allen nemen hun benoeming aan. De heer B. Arendsen, voorzitter van het zangkoor Harpe Davids, moet in verband met zijn werkzaamheden zijn bestuursfunctie neerleggen. De heer J.S. Langen neemt zijn taken over. De krant van 4 september plaatst een verslag van de installatie van een nieuwe huisvader van het Militair Tehuis, zonder de naam van de man te noemen. In het najaar vindt weer de aanbesteding plaats voor leveranties aan de militairen, zoals ligstro en levensmiddelen voor de soldatenmenage. A. Velthuis biedt korte en lange turf te koop aan, rechtstreeks vanuit het schip.

K.A. van Stralen plaatst een advertentie om lasterpraatjes te weerleggen. Er zijn weer diverse erfhuizen te bezoeken, o.a. ten huize van Gerit Attema. Voor Wietse Kuiper wordt het huis De Weiburg geveild.

AARDAPPELEN.
De Aardappelen door
K. A. VAN STRALEN,
gekocht, om aanstaande **Woensdag** te leveren, zullen **WEL** worden ontvangen, en niet geweigerd, zooals de lasterpraatjes zeggen.
Wie **waarborgen** wil hebben voor de ontvangst, vervoege zich heden avond bij:
K. A. van Stralen.
Aflivering op den be-
paalden tijd.

Bij café Monopole zijn twee gerooide iepenbomen te koop. Gegadigden voor bouwland kunnen bieden bij de veiling van "de Gele Brink" in de Lage Eng in Hierden, ter grootte van 1.04.40 HA, voor de erven Jakob Brouwer. Het wordt ingezet op fl. 1200.-. H. de Groot heeft zich gevestigd als brood-, koek- en beschuitbakker. Na het overlijden van J. Klaver zet zijn zoon A. Klaver de koperslagerij aan de Bruggestraat voort. Kwekerij H. Jansen heeft aardbeiplanten van het ras President Rosevelt in de aanbieding, terwijl bloemist J. Hemeltjen reclame maakt voor de aanleg van fruit- en villatuinen. Bij de in aanbouw zijnde fabriek van de Gebr. Den Herder heeft de timmerman G. Visch het ongeluk zijn been te breken.

Een al jaren malende vrouw, genaamd D., is op de Hierdenseweg “door ongesteldheid overvallen” en ter plaatse overleden. Aan de gevolgen van tandpijn is de Harderwijker visser Andries Petersen aan boord van een schip op de Noordzee overleden. Hij wordt in IJmuiden begraven. Het 6-jarig dochtertje van ene schipper Hartman, varende op de Roelofje, is overboord gevallen en verdronken. Er wordt een beloning van fl. 20.- uitgelooft voor het vinden van het lijkje. Een advertentie meldt het overlijden op 17 augustus van mej. Geertjen Karssen, weduwe van de heer A. de Vroom, in de leeftijd van 77 jaar. Albertha Wilhelmina Hempenius, weduwe van P.G. Gerards, overlijdt op 5 augustus, 86 jaar oud.

Hendrik Bos wordt geboren op 25 oktober als zoon van Willem Bos en Dreesje Bunte. Op 10 december wordt bij het echtpaar Christiaan Hammer en Woutertje van Veluw dochter Helena Christina geboren. Het bruidspaar Frans Antonie de Lange en Petronella Dooijeweerd trouwt de 30^e oktober. Een koperen bruiloft wordt gevierd door de familie Van Westendorp-Docter, samen met kinderen en kleinkinderen. Dit nageslacht is uit het eerste huwelijk van de bruid met Lambertus Goethart.

De Ontvanger van de Directe Belastingen K. van Schouwen viert zijn 25-jarig jubileum. D. Kruijsdijk is al 45 jaar in dienst van de gemeente als baas-fitter aan de gasfabriek. Omdat hij niet meer kan werken krijgt hij een pensioen van fl. 264.- per jaar toegekend. Daarnaast zou hij nog enkele lichte werkzaamheden kunnen verrichten, waarvoor hij fl. 2.- per week zal ontvangen; hierdoor zal hij er niet in inkomen op achteruit gaan. Er gaan stemmen op om het pensioen met dit bedrag te verhogen als hij de kleinere klusjes niet meer kan doen. Niet ieder is het hiermee eens; het plan is enigszins voorbarig.

De plannen voor een visafslag zijn nogmaals onderwerp van discussie. De burgemeester krijgt te horen dat het bezoek onlangs van B&W aan de visafslag in Urk hem helemaal lekker heeft gemaakt vanwege de grote bedrijvigheid daar. In de raad wordt gesteld dat die bedrijvigheid er hier nooit zo zal komen. Er zijn ook vissers tegen de afslag van de gemeente omdat het dan voorschrift wordt dat alle vis daar aangevoerd wordt. Verkoop ergens anders is dan niet toegestaan. Met enkele stemmen tegen wordt het eerdere besluit gehandhaafd en zal er een proef van een jaar komen. Visser Aalt Arendsen heeft bij Het Zand een zalm van 20 pond gevangen. Ook op het land komen bijzondere dingen voor. H. Kamphorst kan een rode kool van 17 pond tonen en B. Schaftenaar uit de Oliestraat heeft op de Kinderhuiskamp een grote knol gekweekt met een omvang van 94 cm en een gewicht van 10 pond.

Vroege nachtvorst begin oktober heeft al de nodige schade aan de gewassen veroorzaakt. Maar later in december is het zulk zacht weer, dat er in Hierden al een kip met 5 kuikens rondloopt. In het seizoen worden kopers geattendeerd op de verkoop van veldvruchten, o.a. bij de weduwe Migchel Dirksen en voor de erven van Rein Smit. Hier is ook nog een dragende koe te koop.

VERKOOP
Veldvruchten en Koe.

Notaris NEEB zal op **Zaterdag 20 Juli 1912**, des voormiddags **11 uur**, in het Verkooplokaal BAARS te Harderwijk,

verkoopen :

Voor erven wed. REIN SMIT.

Een perc. rogge op de Spoorkamp; een perc. aardappelen aldaar; een akker aardappelen bij het kamp; een akker rogge aldaar; een akkertje mangelwortels op de Sijpelkamp; een akkertje kool, boonen, koolrapen en mangelwortels aldaar; een akkertje mangelwortels aldaar; een akker vroege aardappelen aldaar; een akkertje dito aldaar.

Aanwijzers eigenaren.
Benevens eene **drachtige KOE**, te bezichtigen bij het Verkooplokaal den morgen van den verkoop.

Grote pech heeft landbouwer H. ten Hove van de Zandsteeg als hij zijn paard uitspant en het vermoeide dier opeens dood neervalt. Op de Bleek is een z.g. paardenspel of circus te zien. Een niet georganiseerd schouwspel heeft zich voorgedaan op 5 augustus. Wie toen op de juiste plaats was, in de Groentjes of aan zee, heeft het luchtschip van de heer Mannus van Meel kunnen zien overkomen, dat onderweg was van Soesterberg naar Oldebroek.

Burgemeester Kempers heeft de hele laatste week van augustus en de eerste twee weken van september verlof gekregen. Locoburgemeester Vitranga heeft zijn taken waargenomen, maar dit heeft tot een verschil van mening geleid tussen de Commissaris van de Koningin en de Minister van Binnenlandse Zaken. De minister bericht nu aan de raad dat hij de vervanging door de heer Vitranga juist acht.

Van de Koninginnedag is dit keer niet zo'n drukte gemaakt. De koningin gaat na haar ziekte vooruit en pakt haar werkzaamheden weer op. Zij is 7 september in het militaire kamp bij Harderwijk op bezoek. Ondanks dat het weer niet zo meewerkt, is zij hier van 8.30 tot 11.00 uur aanwezig. Voor zij naar Ermelo vertrekt maakt ze nog een wandeling langs het pompstation van de Waterleiding. De prins brengt een bezoek aan het buitenland, dat eerder uitgesteld werd

Als in de stad een vrouw ten val komt wordt ze naar het Pius ziekenhuis gebracht. Maar het vervoer van de gewonde gaat niet heel professioneel, zo is te lezen. Wat vooral opvalt, is dat de politiemensen niet exact weten hoe zij moeten handelen in een dergelijk geval. Het verplicht volgen van de binnenkort beginnende E.H.B.O.-cursus zou aan te bevelen zijn.

De volontair bij de plaatselijke politie H. Rugers*) krijgt een benoeming als inspecteur van politie in Zwolle. De politie verbaliseert diverse personen, o.a. A. van 't S. die zijn broer met een hooivork heeft bedreigd en G.H. de P., die wordt veroordeeld wegens "belediging". Dit zou over G.H. de Paauw kunnen gaan. Bij de jaarwisseling plaatst de barbier van die naam een advertentie waarin hij ieder een voorspoedig Nieuwjaar wenst. De Nieuwjaarscommissie houdt een collecte voor de minderbedeelden. Het totale bedrag wordt aardig op hoogte gebracht door de mooie opbrengst in het meestal vrijgevege Hierden.

HARDERWIJK. De collecte der Nieuwjaarscommissie heeft opgebracht pl. m. f208 —. De buurtschap Hierden bracht daarin bij het niet onbelangrijke bedrag van f60.20.
Wederom hebben zich voor de be- deeling een groot aantal personen en huisgezinnen opgegeven, aan wie de porties spek, erwten en gort zal worden uitgedeeld.
Voor hetspek was de laagsteinschrijver de heer Pfrommer tegen 85 ct. per kilo; voor erwten J. van Slooten tegen f12 per H.L. en voor de gort dezelfde tegen f15 per 100 kilo.

*) H.M.J. Rugers trouwt 18 januari 1917 met Everdina Luiting, dochter van slager Luiting uit de Luttekepoortstraat. Zij zijn de ouders van de heer B. Rugers uit Den Haag (zie voorwoord bij artikel Lokhorst pag. 31), die na zijn pensionering in Hierden en Harderwijk woonde. Van veel Hierdenaren (en anderen) heeft hij de voorouders uitgezocht.

De Molen van Kisjes in Hierden

In Atelier De Molenbelt in Hierden is in september het boekje 'De molen van Kisjes in Hierden' gepresenteerd. Tijdens een drukbezochte bijeenkomst werden de eerste exemplaren overhandigd aan Janny Kisjes-van Triest en Wim Kisjes, de weduwe en de broer van de laatste molenaar van Hierden, wijlen Johan Kisjes. Bij de feestelijke boekpresentatie waren zo'n honderd genodigden aanwezig, waaronder alle leden van de familie Kisjes en tal van Hierdenaren. Ook present waren wethouder Pieter Teeninga van monumentenzorg, wethouder Laurens de Kleine van cultuur, vertegenwoordigers van Stadsmuseum Harderwijk, Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe, de Harderwijkse molen De Hoop, de Ermelose molen De Koe en Erik Stoop van de Stichting Molendocumentatie.

Eeuwenlang stond er prominent in het landschap een korenwindmolen in Hierden, tot 1950. Op de plek waar generaties lang een molen heeft gestaan aan de Molenweg op de hoek met de huidige Watervalweg in Hierden, herinnert sinds meer dan zestig jaar alleen de overgebleven molenbelt nog aan de molen die daar bovenop stond. In dit molenrestant is vanaf 1982 Atelier De Molenbelt van beeldend kunstenaar Marjan Kwaaitaal gevestigd. De naast de molenbelt gelegen boerderij en het bakhuis, allebei uit 1749 en gemeentelijke monumenten, waren eeuwenlang de woonstee van tal van molenaarsfamilies. In het boekje 'De molen van Kisjes in Hierden', door de auteur Jos Kunne uit Harderwijk geschreven op verzoek van de molenbelteigenaren Ton en Marjan Kwaaitaal uit Hierden, wordt een beeld geschetst van de Hierder molen door de eeuwen heen en van de opeenvolgende generaties molenaars die er woonden en werkten.

Van de molenaars Jans, Jacobsen, Willemsen, Elbertsen, Jacobs, Van den Broek, Van Zomeren en Van 't Slot naar Kisjes. Van begin zeventiende eeuw naar midden twintigste eeuw. Bovendien is het boekje, uitgegeven in de Harderwijk Reeks, rijkelijk voorzien van oude foto's en afbeeldingen van schilderijen en prenten. 'De molen van Kisjes in Hierden' is verkrijgbaar in de winkel van het Stadsmuseum Harderwijk en via boekhandels in den lande.

Bestellen kan ook via www.harderwijkreeks.nl

Expositie 'Rondje Vischmarkt' in Vischpoort

Expositie

Op 8 en 15 september exposeerde Gerard Bakker met zijn Vischmarkttekeningen in de Vischpoort en dat was het slot van een langlopend project.

Eerder al tekende Gerard alle pandjes op de Vischmarkt, wat resulteerde in een collectie van bijna vijftig tekeningen.

Mede door de Open Monumentendag op 8 september werd de expositie zeer druk bezocht; er kwamen die dag wel 250 bezoekers naar de Vischmarkt van wie velen de expositie bezochten. De reacties waren erg positief al viel de verkoop wel een beetje tegen.

Gerard is amateurtekenaar die vooral werkt met potlood. In zijn jeugd bezocht hij jarenlang de Vischmarktschool. Dat verklaart ook zijn liefde voor de oude binnenstad van Harderwijk. De Vischmarkt is vanouds een plekje met grote aantrekkingskracht voor tekenaars, schilders en fotografen.

Onze Vischpoort behoort tot de meest getekende en geschilderde plekjes van Harderwijk. Tijdens de vernissage op vrijdag 7 september verklaarde wethouder Laurens de Kleine in Gerard Bakker meer een kunstenaar dan een kunstenaar te zien; bescheiden en op de achtergrond, maar iemand met veel inhoud. Kunstenaar of kunstenaar, voor Gerard en partner Willie Koppies was het een mooie expositie waar ze met veel plezier op terugkijken.

Boekje

Ter gelegenheid van de expositie is een boekje gemaakt onder de titel 'Rondje Vischmarkt' met daarin opgenomen tekeningen van alle panden van de Vischmarkt. Dit boekje is uitgegeven in een zeer bescheiden oplage en er zijn nog slechts enkele exemplaren te koop. Wie belangstelling heeft kan het bestellen door € 10,- over te maken op rekeningnummer 597129517 t.n.v. W. Koppies. Stuur dan ook even een mailtje naar wkoppies@gmail.com. Woont u in Harderwijk dan wordt het boekje bij u thuisgebracht. Woont u buiten Harderwijk, maak dan € 2,- extra over en het boekje wordt u toegestuurd. Vanwege de beperkte oplage wordt dit zeker een collectorsitem en als u verzamelaar bent van boeken over Harderwijk, mag dit in uw collectie niet ontbreken.

Als u belangstelling heeft voor een van de tekeningen van de panden op de Vischmarkt dan kunt u ook contact opnemen met de kunstenaar via het bovenstaande emailadres. Gerard Bakker zal vervolgens contact met u opnemen.

DOORNHOF ANTIQUAIRS V.O.F. sinds 1978
SCHAPENHOEK 7 -12-14 (tegenover De Vischpoort)
HARDERWIJK

In- en verkoop van hoogwaardige kunst en antiek met het accent op de 18de en 19de eeuw. Wij hebben zitting in keuringscommissies van belangrijke beurzen zoals PAN Amsterdam, Art Fair Den Bosch en de Grote kerk in Naarden. Dus, wisselende openingstijden! Het maken van een afspraak wordt aanbevolen.

Lid **VHOK**
www.vhok.nl

0341 421015
pdoorn12@caiway.nl
www.fineartdealers.info/doornhof

Lid **CINO A**
www.cinoa.or

Nieuwe leden

J. Heldoorn	Busken Huetlaan 17	3842 CR	Harderwijk
M. van Tienhoven	Braamberghout 120/3845	HL	Harderwijk
A. Boonen	Oranjelaan 55	3843 AB	Harderwijk
L. Schulman	Boomkamp 20-A	3848 ZC	Harderwijk
O.W.F. Rietveld	Bazuindreef 161	3845 GB	Harderwijk
W. Hop	Klavermeen 45	3844 PS	Harderwijk
P. de Groot	Sonnevancklaan 8	3847 LW	Harderwijk
W. Petersen	Joubertstraat 9	3851 DV	Ermelo
G. den Ouden	Zeggemeen 60	3844 RN	Harderwijk
H.M Bekkering-Tideman	Malthezerlaan 74	3842 AB	Harderwijk
J. Vijlbrief-de Groot	Handelsweg 11	3842 AH	Harderwijk
R.G. Willemsen-Lanting	Voorste Wei 25	3844 JW	Harderwijk
A.G. Steijlen-Kaptein	Luttekepoortstraat 162/3841	AX	Harderwijk
J.H. Kromhout	Stationsplein 62	3844 NA	Harderwijk
M. Visser-Koppies	Julianalaan 33	3843 CA	Harderwijk
P.R. van Slooten	Jhr. Sandberglaan 16/3849	PX	Harderwijk
H. Westenberg	Weth. Jansenlaan 58 /	3844 DG	Harderwijk
B. van Bijsteren	Verkeersweg 33	3842 LD	Harderwijk
A. Mansen	Laan der Ver. Naties 31/3844	AD	Harderwijk
T. van Eijkel-de Haan	Beugpad 6	3844 KN	Harderwijk
S. van de Loon	Urkmeen 2	3844 JS	Harderwijk
G.J.M. Mars	Vondelpark 82	3842 GR	Harderwijk
O. Maarleveld	Ganzenkamp 3	3848 BE	Harderwijk
H.S. van de Woude	Hindelopenpad 11	3844 HS	Harderwijk
H. Hop-Visser	Margrietlaan 17	3843 CG	Harderwijk
Bloemelle	Haspel 17-70	3852 LP	Ermelo
L.W. Dijkman	Pijlkruidmeen 16	3844 PL	Harderwijk
W. van de Brandhof	Smeepoortstraat 24-2/3841	EJ	Harderwijk 750ste lid!
K. Kapteyn	Emdenmeen 55	3844 EB	Harderwijk
G. Nijhoff	Hierdenseweg 83	3841 GW	Harderwijk
Dhr. Jansen	Belcantodreef 36	3845 GX	Harderwijk
J.S.A. Severein	Walstein 65	3848 AP	Harderwijk
G. de Vries	van Brakellaan 40	3841 EZ	Harderwijk
P. Kruijsdijk	Alberdinck Thijmalaan 3/1404	BD	Bussum

Een flinke groep nieuwe leden, resultaat van de ledenwerfactie en de belangstelling voor de geschiedenis. Werner van de Brandhof werd het 750ste lid van Oudheidkundige Vereniging Herderewich die ook de komende jaren wil blijven groeien. Herderewich zoekt ook actieve leden die een taak op zich willen nemen als bezorger van het Vittepraetje, als schrijver van artikelen, voor vertaalwerk in het archief of als bemensing van een kraam tijdens de zomer. Wilt u actief worden voor Herderewich? Mail met secretaris@herderewich.nl en geef aan wat u voor de vereniging wilt en kunt doen.

Theo Bakker

Samenstelling bestuur en voorzitters van werkgroepen

naam	straat	telefoon	functie
W. Goedhart	Braamberghout 126	06-10015231	voorzitter
J.E. Mons	Postbus 210 (3840 AE)	0341 420420	secretaris
B. Kappers	Hogepad 24	42 96 03	penningmeester
T. Bakker	Hazelaarlaan 9	06-23150044	public relations
C.Th. van der Heijden	Bunschotenmeen 21	42 09 71	lid
M.E. van der Heijden-Staats	Bleek 16	56 35 31	lid
H. van Till	Kielmeen 11	36 39 36	lid
B. Schipper	Landweg 1	06-20194466	huismeester

Vittepraetje

T. Bakker	Hazelaarlaan 9	06-23150044	hoofdredacteur
G. Verwijs-ten Hove	Friesegracht 13	42 06 93	eindredacteur
P. Stellingwerf	Metten Gerritskamp 5	55 23 42	redacteur

Ledenadministratie

B. Kappers	Hogepad 24	42 96 03
------------	------------	----------

Werkgroep Archeologie

Henk Hovenkamp		06-53352537
----------------	--	-------------

Werkgroep Genealogie

R. Uittien-Jacobs	J.P.Hevelaan 58	41 44 31
-------------------	-----------------	----------

Werkgroep Kroniek van Harderwijk

T. Bakker	Hazelaarlaan 9	06-23150044
-----------	----------------	-------------

Werkgroep Open Monumentendag

C.Th. van der Heijden	Bunschotenmeen 21	42 09 71
-----------------------	-------------------	----------

Werkgroep Geveldocumentatie

R.K.S. Beute	Smeepoortenbrink 17	41 62 63
--------------	---------------------	----------

Hoofdverspreider

P. J. van Wageningen	Mecklenburglaan 84	41 73 35
----------------------	--------------------	----------

Verspreiders

wijknaam	naam	adres	telefoon
1 = Stadswelden 1	B. Karssen	Gruttomeen 39	42 10 73
2 = Slingerbos	C. Deitmers	Stationslaan 117-19	41 51 55
3 = Wittenhagen/Veldkamp	C.G. de Vries	Rooseveltlaan 24	42 67 32
4 = De Stad	E. Beute-Oskam	Smeepoortenbrink 17	41 62 63
5 = Stadsdennen	K. Chr. Uittien	J.P. Heijelaan 58	41 44 31
6 = Stationslaan	H. Skora	Churchillaan 23	41 53 97
7 = Zeebuurt	L. Postma	Hendric Stevinstraat 8	41 51 78
8 = Hierden	H. Messerschmidt	Zuiderzeestraatweg 61	45 21 83
9 = Ermelo	T. Goossens	De Acht Schepel 13	55 42 76
10 = Frankrijk	B.A.M.M.v.d.Voordt	Kuulekamp 6	41 96 15
11 = Drielanden	N.C.R. de Jong	Beethovendreef 13	42 13 42
12 = Ceintuurbaan	P. J. van Wageningen	Mecklenburglaan 84	41 73 35
13 = Stadswelden 2	C.Th. van der Heijden	Bunschotenmeen 21	42 09 71
14 = Binnenstad	A. Jansen	Luttekepoortstraat 186	42 50 10
15 = Friesegracht	M. van Broekhoven	Plantage 68	41 51 73

Voor actuele informatie bezoekt u ook onze website

www.herderewich.nl

redactieadres Vittepraetje: redactie@herderewich.nl

De waarde van rust.

Rust en stabiliteit. Als er één bank is die deze waarden weet te behouden, zijn wij dat. Dat komt omdat de Rabobank al meer dan 110 jaar een coöperatie is. Wij hebben dus geen aandeelhouders, maar leden. Onze leden brachten samen geld in en het verdiende geld werd bewaard voor extra zekerheid in mindere tijden. Zo werkt het nog steeds. Maar inmiddels wel met méér dan anderhalf miljoen leden. En hoewel Rabobank nu ook wereldwijd actief is, komen we bij belangrijke beslissingen - hoe groot ze ook zijn - altijd weer terug bij onze klanten en leden. Want die hebben het gewoon nog steeds voor het zeggen. Dat klinkt misschien wat omslachtig. Maar dat zorgt wel voor heel veel rust.

Het is tijd voor een bank
die zichzelf blijft.

Het is tijd voor de Rabobank.

www.rabobank.nl/rust

Rabobank

Een boeiend adres

Midden Nederland
MAKELAARS

UNIVÉ
VERZEKERINGEN

Telefoon (0341) 41 15 41 Telefoon (0341) 41 15 44
Verkeersweg 77, 3842 LE Harderwijk